

artilletres 15

Castellar del Vallès - Juny, 1993



Totes les publicacions de la Generalitat



Sol·liciteu el nou
catàleg i us serà
enviat gratuïtament.



Generalitat de Catalunya
**Entitat Autònoma del Diari Oficial
i de Publicacions**

Publicacions de la Generalitat. Apartat de Correus 2800 - 08080 - Barcelona

P293 RC

Vull rebre el nou catàleg 1993 de les publicacions de la Generalitat de Catalunya
com també la informació corresponent a les novetats que es vagin publicant.

Nom i cognoms _____

Adreça _____ Tel. _____

Població _____ C.P. _____

Llibreries de la Generalitat
Rbla. dels Estudis 118
08002 Barcelona
Tel. (93) 302 64 62

Gran Via de Jaume I 38
17001 Girona
Tel. (972) 22 72 67

Distribució Les Punxes
Tel. (93) 300 91 62

PRESENTACIÓ DE *EL LLEVANT BUFA A PONENT*, DE MIQUEL DESCLOT

El llevant bufa a ponent,¹ que avui presentem, és, doncs, un llibre engendrat a partir de totes aquestes dedicacions i aquests interessos. És, també, un llibre que neix d'una experiència vital. L'experiència vital d'una persona que sap aturar-se a contemplar, que ho ha fet i ho fa. És, finalment, un llibre fet a la manera dels japonesos.

Us el descriuré breument. *El llevant...* consta de cinc parts. Les tres primeres tenen cadascuna 21 poemes. Les altres dues, en tenen 14. Que fan un total de 91 poemes. Aquests poemes són o bé haikús o bé tankes: 45 haikús i 46 tankes.

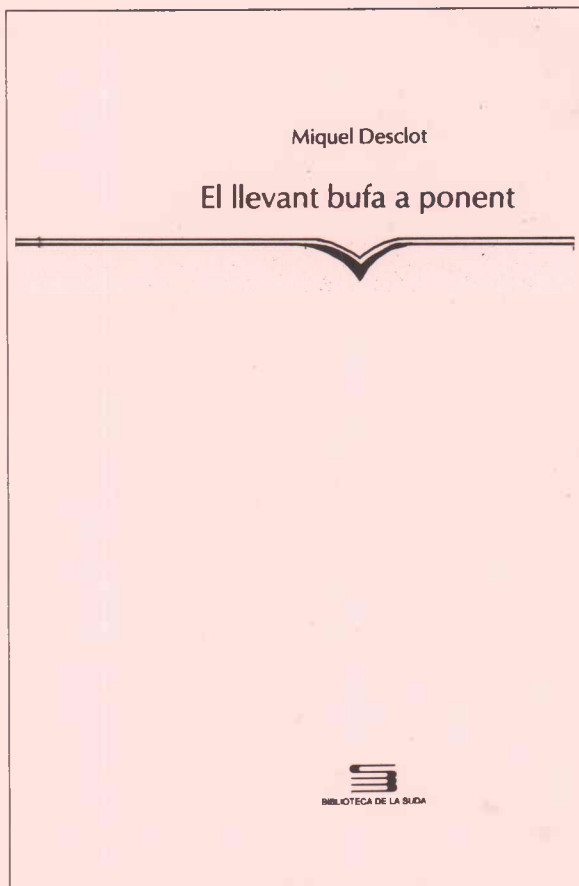
L'haikú i la tanka són les dues composicions breus més famoses i conegudes de la poesia japonesa. L'haikú sol tenir 17 síl·labes, tenint en compte les síl·labes àtones finals. I es distribueixen en 3 versos. És a dir: és un poema brevíssim. Els poetes el fan servir per a expressar una suggestió rebuda, una impressió de la natura o l'impacte d'uns instants, d'un moviment de l'aire, del vol d'un ocell.

La tanka es fa servir per al mateix. Sinó que, en ser una mica més llarga, permet de vegades articular una suggestió més densa, o un pensament, o una sensació amb més cos. La tanka sol tenir 31 síl·labes, distribuïdes en 5 versos. I, molt sovint, té dues parts: els tres primers versos, i els altres dos.

Aquestes formes poètiques han estat conreades en les poesies europees des de començament de segle. A casa nostra, ho han fet, singularment, Salvador Espriu i Carles Riba. Carles Riba presentava les seves tankes el 1946 dient que eren «un exercici de dibuix» que intentava «contenir una sensació, una representació, una reflexió, un fet d'amor o de recança, dins un traç sobri i just de paraula». Deia que la tanka era «una notació en el temps». I que l'encert del poeta consistiria a suggerir «la senzilla plenitud d'una presència sobre un blanc, infinit, espai de silenci».²

Els haikús i tankes de Miquel DescLOT són això mateix: traços, anotacions, pinzellades, que ens fan adonar de la plenitud d'un instant.

Anem per parts. La primera secció, «Vella terra, vella gent» és un recull d'impressions rebudes davant les terres i els camps de Sòria. El punt de vista del poeta és gairebé estàtic. S'ha situat, sol i silenciós, davant els camps de blat. Com una figura inquieta. La seva retina rep impactes visuals. L'impacte visual passa pel pòsit de referències subconscients del poeta, remena el seu bagatge metafòric.



I, per la gràcia de la paraula, la impressió visual rebuda s'articula en suggestius haikús, d'una o dues frases.

Així són copsats les espigues gràvides, els rengles de pollacres, les bales de palla, els rosers silvestres, els pasturatges, el poble voltat de silencis, el pes de la història o la referència a Machado.

Davant la terra castellana de Sòria, el poeta és un ésser que s'adona de la lluminositat d'una hora, de la remor dels elements naturals, de les feines de l'home, de la disposició de volums i colors en el paisatge. L'ull del poeta és essencialment pictòric. «Vella terra, vella gent» està dedicat al pintor Valls Areny, que estima aquelles contrades.

A la segona secció, «Creixença de la terra», el poeta és un passejant que es passeja per camins nostres molt coneguts: els de Sant Llorenç del Munt. No és ara un espectador estàtic, sinó mòbil. No es mira el paisatge des de fora, sinó des de dins. No és possible anar a la Mola i sentir-te'n distanciat. La muntanya aixopluga i acull l'home. I l'home se'n sent batec, perquè la muntanya és viva.

La citació de Guerau de Liost que precedeix aquest capítol es refereix a la Mola, i és molt suggerent: «Orgue de pedra musca amb veu de pins». La muntanya té música. La pedra parla. La veu és de pins. El poeta s'hi atansa passejant, observant, implicant-s'hi. Les notes són preses al coll d'Estenalles, al Montcau, pel camí de la Senyora, a la Codoleda, a la canal del Llor, als Plecs del Llibre... La muntanya li diu coses.

Hi trobem, al costat d'apunts climàtics, l'admiració i l'enumeració de les plantes. Com Adam al paradís del llibre del Gènesi, que, en donar nom als animals, n'era constituït senyor, el poeta, anomenant els nostres arbustos i plantes boscanes, els fa seus. Qui diu el nom domina. Qui coneix posseeix.

I hi trobem, també la força de la pedra. El poeta es fa pedra amb la pedra, fòssil amb els fòssils, se sent part integrant d'aquesta terra. Se sent, també, flaire amb les flaires. El seu jo, aquí, s'ha identificat més amb el paisatge i esbossa algunes notes personals:

*Perdut en el silenci,
interrogo l'oracle*

o bé:

*Camino com un lladre
que s'estimés la casa.*

La tercera part, «Pur silenci de la vida», recull poemes d'un altre indret: el paisatge del Baix Empordà. Aquí, el poeta s'hi mou, hi fa vida, hi treballa.

Els poemes d'aquesta secció són llambregades que l'han colpit d'una forma instantània, gairebé sense esperar-les. Si en les altres seccions hi ha una actitud deliberadament contemplativa, perquè és el poeta qui surt a mirar el paisatge, aquí sembla com si el fenomen sobrevingués fortuïtament. Passa que, quan l'home està acostumat a tenir una actitud de contemplació, fins i tot en la vida quotidiana pot ser pres per la visió meravellada de la realitat. I encantar-se, com s'encanta en Miquel Descot, en la contemplació, per exemple, del moviment i de la vida de tota la fauna que l'envolta al Baix Empordà: les guatilles i les granotes, la gossa i el puput, el mussol i els cruixidells, els ànecs i les erugues.

Els poemes prenen nota de la vitalitat d'aquest món i d'aquest paisatge rural i habitat: «Alegria dels músculs!», exclama, en veure la gossa que empaïta uns ocells. Ja no som davant un paisatge aturat, ni damunt la pedra que parla. Al Baix Empordà, se sent la vida des de dins de casa. Hi ha els xiscles dels ocells, els vents furients, les desgràcies, els arbres fruiters, la feina o les ocupacions del poeta. En definitiva: la terra és viva, plena de vida. I el poeta, en moments

determinats, percep la gràcia d'aquesta vida, seduït per la descoberta de qualsevol petit signe. I en fa un poema.

La quarta secció, «Arrel que camina», és un recull no tan homogeni pel que fa a paisatge. Són notes preses a Menorca, dedicades al fotògraf de la pedra Toni Vidal, que fan referència a aquesta matèria, ara volcànica, ara assetjada pels vents, ara monument megalític.

I notes preses a Durham: paisatges freds, nevats, rius glaçats, la llunyania de casa. Altres poemets són suggestions de tardor, de temps plujosos, de neu. O pinzellades d'una natura que vol suggerir antiguitats i primaveres.

Potser el títol ens assenyala arrels del poeta: Durham, Menorca, Catalunya. Arrels antigues, que s'enfonden en la pedra, en el vent, en el riu. Arrels que van on ell va.

El darrer capítol, «Pel bosc amb una imatge polícroma als braços», és un conjunt d'haikús i de tankes que provenen de la contemplació de diverses obres d'art.

Si la natura ens impressiona, encara que no ho busquem, en l'obra d'art hi ha el deliberat propòsit d'impactar, de complaure, de seduir. Evidentment, tots hi som sensibles. Amb més raó, un poeta com Desclot sent la necessitat de reflectir amb quatre versos la suggestió que li ha produït l'admiració d'una pintura, d'una escultura, l'audició d'una música.

Hi trobarem la nota sobre Jordi Savall, el famós intèrpret de viola de gamba. Sobre l'escultor Chillida, i sobre els pintors i dibuixants Esther Boix, Enric Maass i Josep Ricart.

Remarcaré una tanka molt clarificadora i un conjunt de quatre tankes. Una, on se suggereix la fusió entre allò que es contempla i el contemplatiu:

*Joia brevíssima
de sentir-me una peça
en harmonia
amb l'ordit i la trama
de l'absoluta joia.*

Que ens parla molt clarament del goig que l'admirador obté en l'admiració de les coses, perquè s'hi sent unit estretament.

I l'altra és el darrer conjunt de poemes del llibre, aplegats sota el títol «Al fosc de l'alzinar», que ressenyen un mite clàssic: el d'Acteó, el passejant, que descobreix la deessa Àrtemis, la caçadora, que es banya nua en un llac. En ser descoberta, ella el converteix en cérvol, li llença els seus gossos, i Acteó mor devorat.

La del caçador és una imatge literària de molt rendiment. Si, al primer poema de *Juvenília*, el poeta «amb al vestit de caçador boscà» sortia a buscar la seva «veu rebel»,³ al final de *El llentany*..., ens fa saber que l'ha trobada nua i que ha estat descobert per ella. És ella, la poesia, qui l'ha caçat. És la poesia qui s'ensenyoreix del poeta, si el poeta, però, s'ha atrevit a descobrir-la al fons del bosc.

Fins aquí, doncs, un esbós breu de les cinc parts del llibre. Voldria només afegir-hi ara un comentari més general —i molt personal— per si el voleu contrastar o compartir quan en feu la lectura.

Ens trobem davant un llibre de suggestions, de notes poètiques, d'apunts pictòrics. Un llibre de poemes curts, delicadíssims com un glop de te o un pétal d'ametller. Està escrit des del silenci admirat.

Les paraules de Matsuo Basho, que en Miquel Desclot citava en el catàleg de l'antològica de Valls Areny, li escauen, també, a ell en aquest llibre: «Adreça't al pi si vols aprendre res sobre el pi, o al bambú si vols aprendre res sobre el bambú.

I, en fer-ho, deixa estar tota preocupació subjectiva que tinguis /.../
La poesia et brollarà tota sola quan tu i l'objecte esdevingueu una sola cosa».

L'actitud humana que ens ensenya aquest llibre i que pretén —per irradiació— encomanar és la d'aprendre a mirar i a admirar. Mirar és la tasca humana: adonar-se de la realitat, descobrir-la, no tancar els ulls. Admirar és la tasca poètica: contemplar, deixar-se seduir, fruir amb la mirada, respondre. Admirar-se de l'admiració seria la tasca filosòfica.

El llevant... és un llibre que ens diu com podem mirar el paisatge, els fets, la vida que ens envolta. Ens convida, amb unes formes breus i senzilles, a admirar-nos de les coses breus i senzilles. Ens suggereix que podem ser contemplatius de la pedra, del camp de blat, dels camins de muntanya o dels ocells aturats damunt del fil elèctric.

Ens convida, després de la lectura, després del passeig, a admirar-nos sobre la nostra capacitat admirativa.

Quan l'home exerceix d'home, d'home humanitzat, és un ésser obert, receptiu, susceptible de ser tocat per allò que no és, d'entrar-hi en comunicació. Els homes som oients d'una paraula que no és la nostra. Som contempladors admirats d'un misteri, d'una imatge, d'una presència, que es revela constantment al voltant nostre.

I avui no és fàcil adonar-se'n. Per tal com l'home actual s'ocupa de moltes coses —com una màquina automàtica—. I es preocupa, encara, de moltes més. Atenallat pel desassossec i la necessitat. Però, potser ens hem creat moltes necessitats no necessàries de debò. Potser només és necessària una cosa. O, almenys, n'hi ha una que avui ens és més necessària que mai: aturar-nos i contemplar.

Aturar-se i contemplar per a connectar amb la realitat més profunda, que sovint es manifesta en la més gran senzillesa. Aturar-se i contemplar, no per a desentendre'ns de l'home i del món. Sinó per a ocupar-nos de nou de la història, il·luminats per la vivència que hem extret del pou del silenci i la mirada admirada.

El llevant... m'ha suggerit tot això. Perdoneu-me l'extensió. I, en nom dels lectors de poesia, deixeu-me dir: gràcies, Miquel DescLOT, per la teva poesia admirable.

JACINT TORRENTS

NOTES:

Aquest text correspon a una part del parlament pronunciat a la Biblioteca Antoni Tort, de Castellar del Vallès, el dia 24 d'abril de 1993.

1. DESCLOT, Miquel: *El llevant bufa a ponent*. Pagès editors. Lleida, 1992.
2. RIBA, Carles: *Del joc i del foc*, dins «Obres completes, Vol. 1: Poesia i narrativa». Edicions 62. Barcelona, 1965.
3. DESCLOT, Miquel: *Juventut*. Edicions del Mall. Barcelona, 1983.

ÀLEX SUSANNA

TRÍPTIC NOVAIORQUÈS



TARDA D'ESTIU

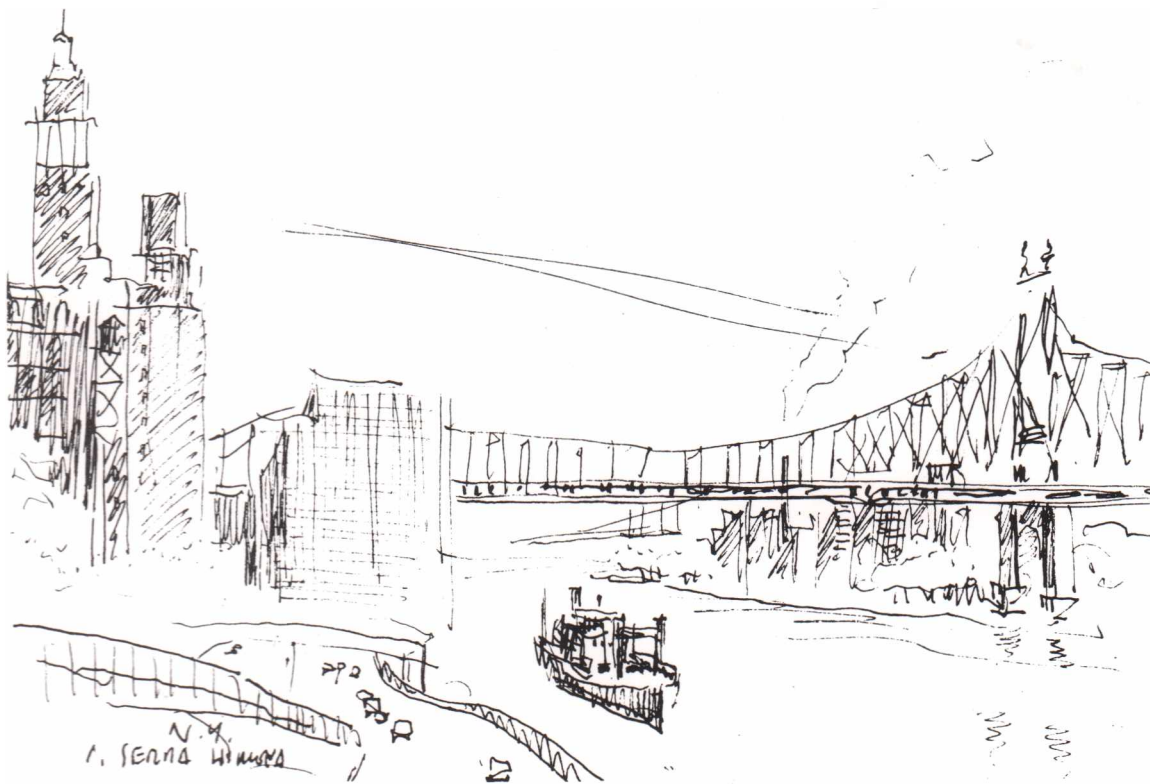
A José Muñoz Millanes

Des de la cuina d'un apartament
penjat al dotzè pis d'un gratacel
deixo que fugi mandrosa la tarda
damunt dels terrats habitats només
per fosques i velles cisternes
on reposa, pacient i submís,
l'inolor, l'inodor de fàcil fórmula,
allò tanmateix més preuat
durant l'estació ardent:
l'aigua fresca que ens empassem sense parar
i s'esmuny agraïda per tot el nostre cos,
l'aigua que cada matí ens remulla
i en poltres estremits ens converteix,
l'aigua sinònim de salvació
i on fem cap sempre que podem...

Amb tot, quan aquests dies amples i calitjosos
comencin a fugir de les mans nostres
enduts pels primers estossecs
d'un vent de sobte desfermat,
nosaltres fins a límits impensables
t'oblidarem, aigua,

i tornaràs a recloure't
en el teu fosc recer,
inolora, inodora,
mes també ignorada:
el vi a l'hivern és més reconfortant
i un parell o tres de copes
ens ajuden a posar-nos a to...

De tant en tant, però,
damunt dels nostres habitacles
sentirem aquestes cisternes que no veiem
com uns sentinelles ben sospitosos
o bé una part inconeguda
del nostre propi pensament:
impertèrrites, res no diran,
cap avís no donaran,
de res mai no ens contorbaran,
potser perquè millor que ningú saben
—tan solitàries en els seus terrats—
que no hi ha desig sense oblit
i que el sol les més altes torres daura sempre,
fins quan més baix s'esquitlla damunt nostre...



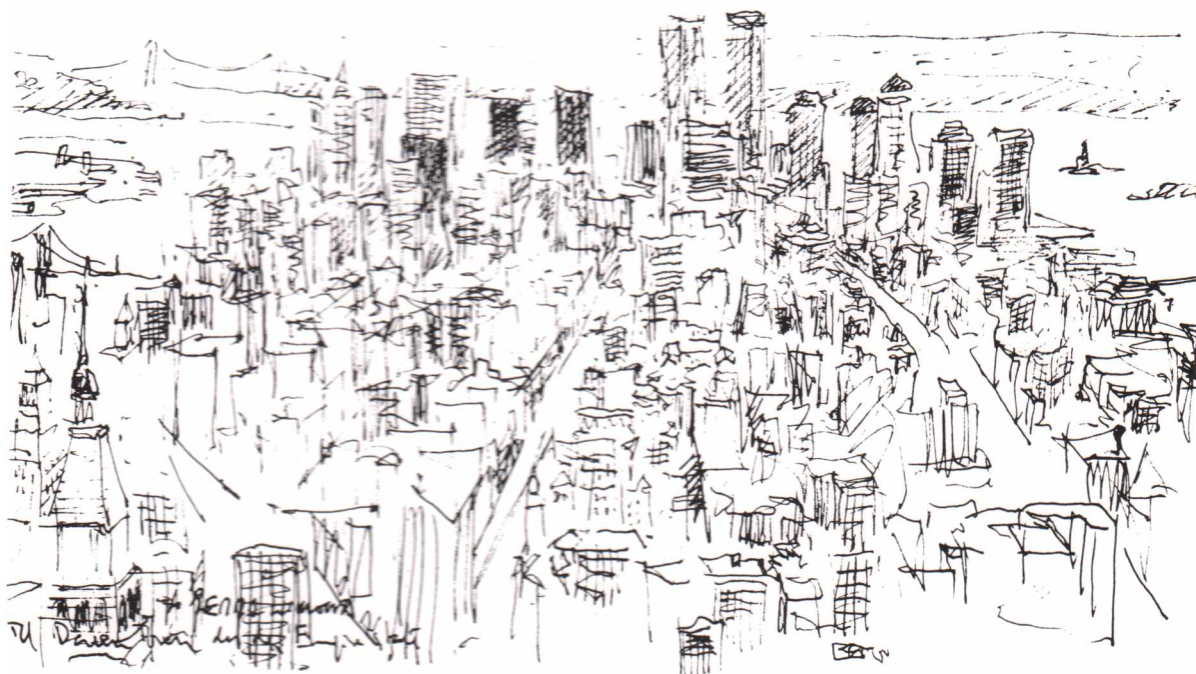
FORASTER

Coneixes diverses persones
en aquesta ciutat grandiosa i llunyana
—gent a qui podries donar senyals de vida—,
però t'estimes més no recórrer a ningú
i deixar-te negar pel seu immens cabal...
Perdut enmig de la gernació
que atapeeix les seves llargues avingudes,
passeges amb l'esguard atent i vagarós
i deixes que els teus ulls caiguin en el parany
de tot el que se'ls ofereix...

No serà fins després d'uns quants dies, però,
que realment t'hi trobis bé,
en aquesta gran urbs:
quan hakis tornat a adonar-te

que les ciutats, com les persones,
totes s'acaben assemblant,
i cap cot puguis sortir de la feina,
a penes receptiu al que t'envolta,
i lliure per fi d'haver de respondre
a tan apressants demandes.

Llavors, oblidat del món,
atent només als propis maldecaps,
tornaràs a casa a fer-te el sopar,
recordaràs la noia del metro
—la seva cua fosca, la pell morena—,
miraràs un instant per la finestra,
i seràs feliç de poder viure a fora
com si estiguessis dins.



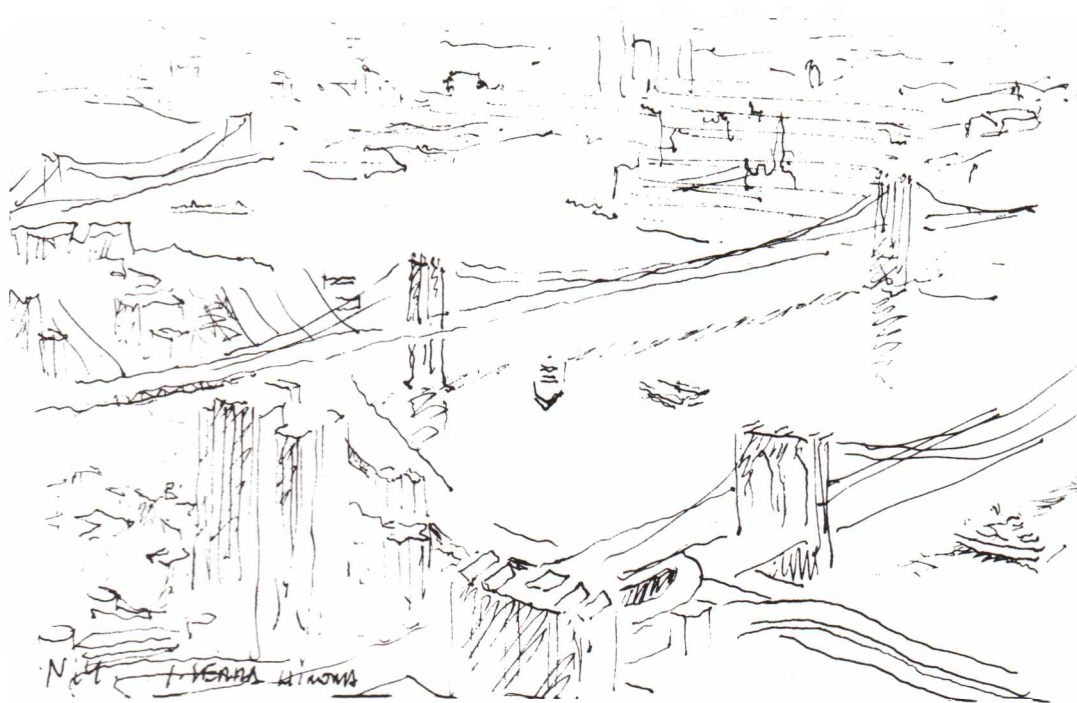
FILOSOFIES

Pels vials del campus
s'apressen els estudiants
amb cara concentrada
cap a les clares aules
—radiants de llum i verd al seu voltant—
on els espera, en canvi, un fosc saber...
Me'ls miro, mentre avanço lentament,
i penso que potser no n'hi ha per tant,
que bé s'ho podrien prendre
—i mai més ben dit—
amb una mica més de filosofia...

Hores després, quan la tarda ha caigut
i tot sembla arrombollar-se
cap a un vòrtex inexistent,
coincidim al restaurant per sopar.
Llavors són ells els qui em miren
—cansat, sorrut, amb un esguard
del tot girat cap endins,
poc amic ja de paraules—
i furtivament deuen dir-se:
aquest bé s'ho podria prendre
—ell que en sap tanta—
amb una mica més de filosofia...

Perdut entre el seu aldarull,
la seva gresca animosa i creixent,
sóc com una illa d'aparent serenitat
on no arriba, però, cap naufrag...
Ells viuen més que mai en els extrems
mentre que per a mi ja no existeixen
gaires diferències:
dolor i joia, i feina i oci,
s'han envaït mútuament
fins arribar a confondre's
i gairebé ser una mateixa cosa...

Incapaç ja de trasbalsos,
de grans canvis que em revifin
o m'enfonsin definitivament,
sumit per sempre més
en el corrent implacable del temps,
em retiraré d'hora
i no veuré com s'encenen i s'estimen,
com cauen i es redrecen,
com els va enganyant la vida,
convençuts encara del poder redemptor
dels seus actes.



Castellarencs i Castellarenques

25 preguntes breus

ARTILLETRES inicia una sèrie d'entrevistes a diversos castellarencs i castellarenques, sigui de naixement o de residència, que només tenen en comú que fan coses per Castellar en els àmbits més variats, les arts i les lletres, la política, la joventut, l'ensenyament, l'economia...

Per això utilitzem una enquesta que va aparèixer l'any passat a la revista *Set dies*, dominical català del diari *El Observador*. Aquestes preguntes, adés serioses, adés intrascendents, sempre relativament breus, donen a l'enquesta una amenitat que no deixa de tenir el seu interès, i que ens pot servir per conèixer-nos millor, una condició necessària si volem fer poble.

L'enquesta consta de 25 preguntes. Ens agradaria poder trobar 25 castellarencs i castellarenques disposats a contestar-les. ¿Serà possible? Nosaltres les anirem publicant en números successius seguint un rigorós ordre de recepció.

LLUÍS M. COROMINAS



Lluís Maria Corominas i Díaz (Castellar del Vallès, 1963) amb 29 anys, i essent el regidor més jove de l'Ajuntament, va ser elegit alcalde de Castellar aviat farà un any. És, doncs, un home jove, decidit i amb empenta. Té pressa per arreglar els nostres problemes col·lectius. Aconseguir-ho el fa especialment feliç. Confessa que s'ha divertit contestant l'enquesta, cosa que no ens estranya perquè té un peculiar sentit de l'humor. És un bon diplomàtic i té traça a escapar-se de les situacions compromeses. Si les coses no s'espantllen, tenim alcalde per anys. A ell, de ganes i d'il·lusió, no n'hi falten...

—¿Li agrada el seu nom?

—Sí, al complet: Lluís Maria; Lluís tot sol no m'agrada tant.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—En aquest moment faig el que m'agrada; no crec en una sola vocació, perpètua i immòbil. Crec que es pot parlar de vocació si treballes en el que t'agrada, i això pot anar canviant.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—En el moment que vaig escollir quina carrera havia d'estudiar. En una mateixa setmana vaig decidir no matricular-me ni a farmàcia ni a econòmiques i fer-ho a dret. Normalment, la base dels estudis et marca el camp laboral posterior.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Pels sentiments; sóc bastant impulsiu i els sentiments sovint vencen la raó. A més, ho prefereixo així, ja que racionalitzar els sentiments et porta a viure al cinquanta per cent.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—La crisi, l'ambient de pessimisme en què ens trobem i el desànim general a què ens ha portat la situació econòmica.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—No ha estat curta, dura des de fa molts anys; és l'esport en general i el bàsquet en particular.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—A una bona proposta gastronòmica.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Amb l'olfacte, sens dubte.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—Seguir; no em passa massa sovint perquè sóc dels convençuts que aquestes situacions són transitòries i, en tot cas, l'única manera de sortir-se'n és anant endavant.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—Totes, m'agrada posar-me en la pell del protagonista en tots els contes, novel·les, pel·lícules, etc.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—Cap en particular.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Els excessos en el menjar.

—¿I als altres?

—Menys la intolerància i la mala intenció, pràcticament tot.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Dels fracassos intento recuperar-me'n de seguida, encara que sovint no ho aconsegueixo fàcilment, perquè dono moltes voltes a les coses. En els èxits acostumo a «estar-m'hi» una estona, el temps suficient perquè el meu ego quedi satisfet; penso que és important que de tant en tant ens «regalem» aquests moments, ja que vivim massa de pressa i ens exigim massa a nosaltres mateixos.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—El dia que em van imposar la toga d'advocat.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—Per si sola, cap. El que passa és que moltes vegades associes una cançó amb una situació que has viscut intensament i et toca la fibra.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—A l'església.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—El que estic exercint en aquests moments. Fent d'alcalde vius els problemes de molt a prop; tens com a interlocutors als teus veïns, amics, etc., i poder treballar pel teu poble amb aquesta proximitat en la relació et comporta molts mals de caps i moltes recompenses. En qualsevol cas, vius intensament els problemes de la vila vint-i-quatre hores al dia i set dies a la setmana.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—Als qui tenen «l'ofici» de criticar; els faria presidents d'alguna entitat o institució perquè veiessin que criticar sense implicar-se és massa fàcil.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—No en tinc prou amb tres, però en tindria prou amb un: pau.

—¿Com s'imagina el paradís?

—És difícil de concretar-ho amb un parell de ratlles; necessitaria tot l'espai del món per poder-ho concretar i no sé si me'n sortiria.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A tots els amics que han mort joves, sense la possibilitat d'haver fruit més temps de la vida.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—No hi estic d'acord; l'argument de l'obra és la vida, no la mort. L'argument de l'obra són les passions, els sentiments, els moments, els amics, l'amor, tot. La mort no deixa de ser un fet anecdòtic.

—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—Tot; la vida. M'estimo viure, i hi trobo sentit a cada moment, a cada segon.

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—Res. M'agrada tal com sóc, amb els meus errors i els meus encerts; però, per això, perquè són meus, no els canviaria.

CARME VINAIXA



Carme Vinaixa i Caldentey (Barcelona, 1945) és, des de la seva creació, la directora de l'Escola Municipal de Música Torre Balada. Tota una papereta tenint en compte que en el nostre país la cultura, i la música clàssica en particular, no hi tenen gaire adeptes, a pesar que els índex econòmics i la qualitat de vida cada cop augmenten, i doncs també el consum cultural.

És una dona de caràcter i amb inquietuds. Esperem que la seva lluita per difondre la música acabi per triomfar en el nostre poble...

—¿Li agrada el seu nom?
—L'accepto.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
—Plenament.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.
—Quan, de molt jove, vaig començar a treballar en el món de la pedagogia i vaig descobrir, a poc a poc, que aquest ofici estava fet per a mi, i així vaig començar a dedicar-me a l'ensenyament, cosa que no he abandonat mai.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?
—Procuro equilibrar les dues coses.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?
—Que tots plegats fóssim més simples, i visquéssim més per ajudar-nos els uns als altres.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?
—La comunicació.

—¿A què li resulta impossible dir no?
—A un amic.

—¿Amb quin dels cinc sentits se la pot seduir més fàcilment?
—Compaginaria l'oïda amb la visió, ja que la naturalesa i la música ocupen un lloc prioritari en la meua vida. Contemplar una meravella de la natura i gaudir de la grandiositat de la música, em són necessaris per sentir-me plenament feliç.

—¿Què fa quan se sent acorralada?
—Sortir-me'n, i si no puc sola, demanar ajut als amics.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?
—No ho sé pas.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?
—Qualsevol d'en Walt Disney.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateixa?
—Les bones estones passades.

—¿I als altres?
—Els errors, si no són intencionats.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?
—D'un èxit no necessito recuperar-me, em satisfà haver fet bé les coses; em dol el fracàs, i em costa recuperar-me; el temps que tardo és proporcional a la magnitud del fracàs.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.
—Quan en una ocasió, al Palau de la Música, em va parlar una persona comentant el concert, i em va preguntar per la meua família molt amicalment, i jo no recordava qui era.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-la plorar?
—Més d'una, segons el meu estat anímic.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?
—Amb l'alliberament del nostre país.

—Si es veiés forçada a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?
—El de cultura.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?
—A Alfonso Guerra, que faci de venedor ambul·lant.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?
—La pau.

—¿Com s'imagina el paradís?
—Un espai del temps on regna la serenitat.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?
—A una companya molt estimada que ha mort fa poc.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?
—Que hem de viure la vida a cada instant, i mentre anem envellint aprenem a ser conscients de la curta estada de la nostra vida en aquest món.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?
—Estar bé amb mi mateixa i ser feliç amb el que sóc.

—¿Què canviaria de vostè mateixa si pogués?
—Una part del meu caràcter; a vegades penso que hauria de prendre decisions més dures.

GENER MARTÍ



Gener Martí i Monllor (Barcelona, barri de Sant Andreu del Palomar, 1951) fa un grapat d'anys que treballa aferrissadament pel Moviment de Colònies i Esplai de Castellar. Diu, amb joia, que el pròxim mes de setembre farà 25 anys que es dedica a l'educació dels infants en el temps de lleure. Aquesta activitat ell se la pren com un acte de servei envers els altres, el seu poble i el seu país.

Les preguntes de l'enquesta les ha contestat meditant-les molt, amb seriositat, profunditat i responsabilitat, uns mots que ell procura tenir sempre presents...

—¿Li agrada el seu nom?
—M'identifica d'una manera particular i única. Quan et criden pel teu nom saps que va per tu i dones una resposta.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
—La persona té moltes vocacions. L'important és fer aquelles coses que t'ajuden a realitzar totes les teves aspiracions o valors. Em sento sobretot identificat en el ser educador. És una opció molt ampla que obliga a ser coherent i a donar molt de mi mateix, si bé sempre no és fàcil ni està exempt de problemes.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—La sort depèn de tu. L'home fa camí de llibertat i la sort et pot ser favorable, però cal jugar-hi. Jugar a fons la vida no té res a veure amb l'atzar. La vida és sobretot risc i esperança.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Ambdós poden ser paranyes i no és fàcil trobar l'equilibri. La raó ajuda el sentiment i el pondera. Els sentiments cal concretar-los amb raons.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—Tot i res. Res no està acabat del tot. L'ésser humà és possibilitat de ser i tot té dimensió de futur. Posats a concretar, la hipocresia, l'egoisme...

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—Déu ha estat sempre el vèrtex dels meus amors. L'amor i la lluita per la vida, la meua, la dels altres, la de l'entorn.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—Sempre costa dir no; per això, quan cal dir no a algú o a alguna cosa, procuro deixar sempre una porta oberta. Dir no també és relatiu.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Tots els sentits estimulen la vida i la recreen, arrelen en el cor i el pensament, ens ajuden a percebre i a expressar-nos.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—Voldria fugir, però dono la cara.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—Joan Salvador Gavina, perquè m'ensenyaria que sempre podem emprendre el vol per tal d'albirar espais molt més alts.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—M'agradaria escriure tantes coses... Hi ha escrits que han deixat en mi una forta petjada; són aquells amb els quals d'alguna manera et sents identificat. De tots ells em sento una mica autor.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Trobo raons per perdonar-m'ho tot, però no em convenen. Cal fer sempre un esforç per superar-se.

—¿I als altres?

—No sóc home de rancors, sempre podem tornar a començar.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—L'important és mirar sempre endavant i aprendre de la vida. Aturar-se sí; enfonsar-se, mai. L'autocomplaença és perillosa i les coses sempre poden ser diferents.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—He fet moltes equivocacions, però mai fins al punt de voler-me fondre. Sempre he procurat trampejar-les. Cal ser coratjós i alhora humil.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—Cada situació té la seva música. M'agrada tota aquella música o cant que asserena el meu esperit, em fa experimentar la meua feblesa i alhora la meua fortalesa. *La passió segons sant Mateu* o *segons sant Joan* de J. S. Bach, sobretot en els fragments corals, en són un exemple.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Dalt d'un cim, *El cant de la senyera*; i fora de Catalunya, *L'emigrant*.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Si em veiés realment forçat... on pugui fer un servei amb el qual m'identifiqui.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—Els oficis són sovint circumstancials. Tothom hauria d'estar disposat a canviar d'ofici abans no el traguessin. És important ser conscient del que pots donar, com i quan.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—Són massa les temptacions d'Aladí com per desitjar-ne una de sola. Hi ha molts desigs no realitzats, però si tot fos tan fàcil la vida hauria perdut part del seu alicient. Només es valora allò pel qual has hagut de lluitar. Essent un impacient i alhora molt pacient, crec haver trobat el just equilibri entre el desig i la realitat.

—¿Com s'imagina el paradís?

—Un paradís terrenal, ho veig molt difícil, malgrat que tots ho intentem. Crec en una vida plena a la qual tots hi tendim, i dit això, començar a fer-la realitat des d'ara.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A les persones que he estimat i que encara sento viues.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—No ho comparteixo. He nascut per viure i viure sempre. No crec en el compte enrera, i voldria que la vida present em fos llarga.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?

—Viure les pròpies conviccions, el temps present i albirar el futur. És el dinamisme de la vida el que contribueix a donar-li sentit. En la vida té sentit tot allò que t'ajudi a humanitzar-te.

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—Voldria tenir totes les virtuts, però millor no somiar. No sóc pas com voldria ser, però no està pas tan malament. De fet, sóc feliç tal i com visc la meua vida.

MONTSERRAT RIBES



Montserrat Ribes i Daviu (Sabadell, 1949). Escultora. Ens ha portat una fotografia que la defineix perfectament: bellesa i sensibilitat. Però ¿pot trobar-se bé una persona sensible en el nostre món? Ho dubtem, perquè arreu trobem violència i agressivitat contra les persones, les nacions i el medi ambient. No ens estranya, doncs, que digui que si mai es veiés forçada a ocupar un càrrec públic, aquest estaria relacionat amb el medi ambient. Ho faria, segurament, amb el desig que la bellesa que ens envolta estigués més valorada i protegida per tothom, governants i gent del carrer...

—¿Li agrada el seu nom?

—Sí.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—I tant! Plenament.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—Segurament hi ha hagut moltes ocasions, per poc important que sembli; qualsevol «Si no hagués estat per...» ens modifica la vida. Per exemple, quan vaig anar a estudiar a l'Escola Industrial de Sabadell no tenia clar si volia fer pintura o escultura, però el dia de la inscripció hi havia tanta gent per matricular-se a pintura que em vaig posar a la cua dels que volien fer escultura, només n'èrem dos. Quan ho vaig haver tastat, ja no vaig deixar-ho.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Pel sentiment; i crec que moltes vegades dins del sentiment hi ha la raó.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—L'agressivitat.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—No em puc decidir per cap. Totes les que recorde, en el seu moment, han estat igualment intenses, si bé no totes han estat en el mateix camp. He sentit passió defensant, estimant, ensenyant, treballant...

—¿A què li resulta impossible dir no?

—Als amics, a les persones que estimo.

—¿Amb quin dels cinc sentits se la pot seduir més fàcilment?

—Amb la vista... i també amb tots els altres.

—¿Què fa quan se sent acorralada?

—La por em fa tornar valenta i cercar solucions.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—Una aventura de l'Indiana Jones, amb molta arqueologia pel mig.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—Cyrano de Bergerac.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Sóc molt dura amb mi mateixa, em tinc tot el dia castigada.

—¿I als altres?

—A l'inrevés, sempre em poso al seu lloc i trobo motius de disculpa.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Cada dia està fet de fracassos i èxits, n'hi ha de petits i n'hi ha de grans. Els fracassos ens poden provocar una llagrimeta i els èxits un somriure, però res dura més que això; tot forma part de l'avui. Demà, Déu dirà.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—N'hi ha tantes que no entenc per què encara no m'he fos de debò.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-la plorar?

—N'hi ha moltes. Tot depèn del moment en què l'escoltes; hi ha música que et porta records tendres, música que et fa vibrar, n'hi ha que et dona serenitat i d'altres t'entristeixen, qualsevol d'aquestes circumstàncies em pot fer plorar.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Si em trobés identificada amb la consciència col·lectiva que representa.

—Si es veiés forçada a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Si m'hi veiés forçada, qualsevol que em permetés treballar per millorar el medi ambient.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—Als polítics. Tots podrien dedicar-se al teatre.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—Poder escriure un llibre.

—¿Com s'imagina el paradís?

—Un lloc on s'estima i no s'han de donar explicacions.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A la mare d'un amic a la que enyoro.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Entre el primer capítol i l'últim n'hi poden haver uns quants plens de fets interessants. L'argument és el mateix per a tothom, però cap actor el representa igual.

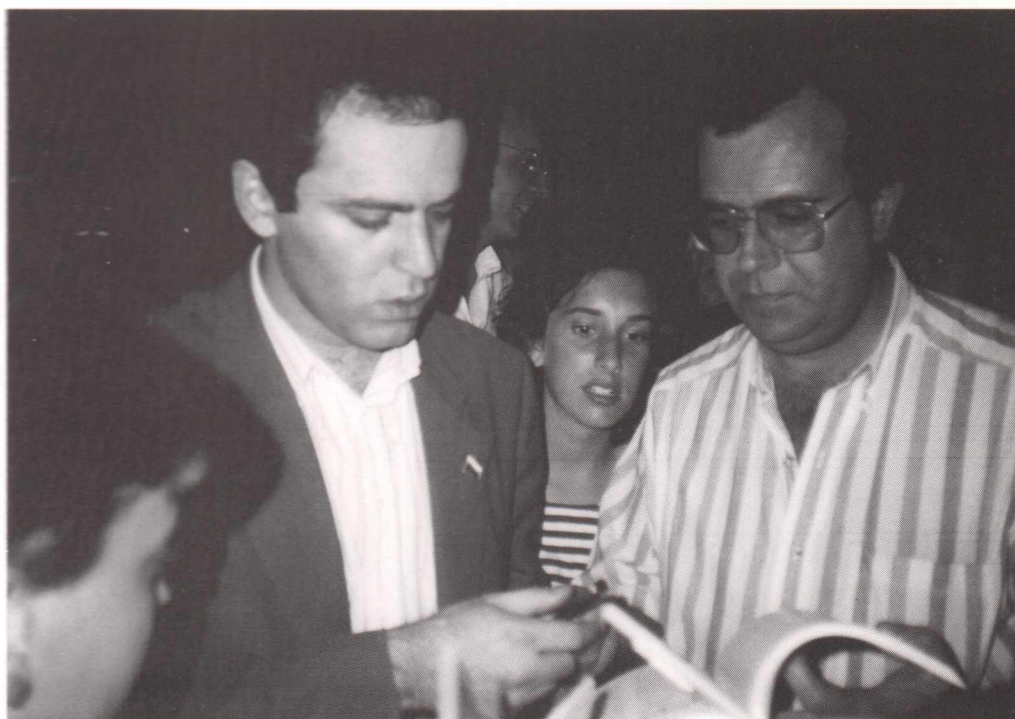
—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—Pensar que encara tinc coses per fer i descobrir.

—¿Què canviaria de vostè mateixa si pogués?

—Precisament canviaria el fet de lluitar constantment amb mi mateixa per canviar el que no m'agrada. És anginant.

SALVADOR JUANPERE



Salvador Juanpere i Aguiló (El Masroig, comarca del Priorat, 1951) és un dels castellarencs més actius que tenim, i sovint el trobem en una gran quantitat d'actes que es fan a Castellar siguin esportius, culturals o de lleure. La seva passió, però, són els escacs, i en l'actualitat és el president del Club d'Escacs Castellar i un dels principals difusors d'aquest esport, no sols en la nostra vila sinó arreu de Catalunya. En la fotografia que ens ha dut el veiem acompanyat per la seva filla i pel campió del món d'escacs Gari Kaspàrov. També ens en podria haver dut alguna altra ben diferent: tot negre i repartint il·lusió...

—¿Li agrada el seu nom?
—Sí.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
—Quan la informàtica era desconeguda per molta gent, sí. Ara, quan organitzo alguna cosa.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.
—No pel fet de casar-me amb una noia de Castellar, sinó pel fet de venir a viure-hi.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?
—Pel sentiment. A vegades faig que el sentiment guanyi a la raó.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?
—L'enveja i la mentida.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?
—La recerca d'un llibre quasi exhaurit en una gran fira, quan només en quedava un. I també quan estic creant qualsevol projecte.

—¿A què li resulta impossible dir no?
—Quan tinc la possibilitat de participar en un projecte que m'ofereixen i m'agrada.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?
—Amb la mirada.

—¿Què fa quan se sent acorralat?
—Hi he estat poques vegades, però quan m'hi he trobat ho he superat amb molt esforç.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?
—La de l'abat Oliba.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?
—La invenció del joc dels escacs.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?
—Poques coses, potser la meticulositat.

—¿I què no perdona als altres?
—La grolleria, l'enveja, la mentida i la puntualitat.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?
—Per sort, molt poc. Tant si he tingut un èxit com

si he patit un fracàs, he intentat fer-ho millor la propera vegada.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—Quan vaig intentar promocionar el joc d'escacs català i el vaig deixar al que aleshores era el president de la Federació Catalana d'Escacs. Naturalment, ja no me'l va tornar.

I l'altre, durant el desenvolupament de la Copa del Món d'escacs a Barcelona. Volien que anul·léssim el trofeu Obertura Catalana que el nostre club va patrocinar quan tots els jugadors i la premsa ja ho sabien.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?
—Plorar cap. Emocionar-me, més d'una.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?
—Els segadors. En qualsevol moment que fos necessari.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?
—Un que representés al meu país.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?
—A tots els bocamolls i als que no troben res ben fet.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?
—Saber tocar el piano.

—¿Com s'imagina el paradís?
—El paradís podria ser Castellar, si tinguéssim els carrers asfaltats, força il·luminats, sense atur, sense malalts, sense enveges, amb molta solidaritat, etc.

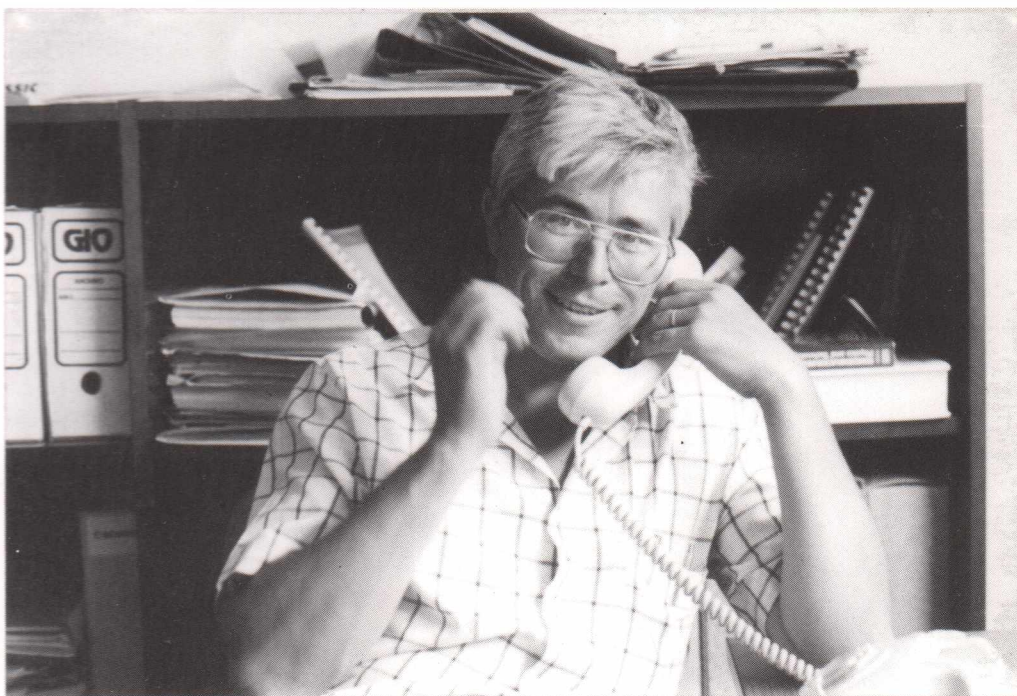
—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?
—A tots aquells que he perdut.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?
—Jo hi afegiria: «Nacer, crecer».

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?
—Poder-me aixecar cada dia i veure la meva família, pares, amics, etc..

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?
—Voler fer massa coses alhora.

ALBERT CORNET



Albert Cornet i Calveras (Gironella, 1955) és professor de la Facultat de Ciències Físiques de la Universitat de Barcelona. Té també un bon sentit de l'humor i no és gens presumtuós, com queda palès en algunes de les seves respostes a l'enquesta, on ens confessa que el seu punt flac és no saber dir que no quan algú li demana de fer alguna feina pel poble. Per això és capaç de compaginar la presidència d'una entitat tan castellarenca com és el Ball de Gitanes amb la seva participació, a Oxford, en un congrés de microscopia electrònica de materials semiconductors...

—¿Li agrada el seu nom?
 —Sí, trobo que els meus padrins van encertar molt al triar-lo.
 —¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
 —Sí, ja que faig realment el que m'agrada.
 —Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.
 —A punt d'acabar els meus estudis de COU, jo estava decidit a anar a estudiar a Bellaterra. Un dia, a la Vallesana, em vaig trobar un noi que estudiava Físiques i que em va recomanar fer la carrera a Barcelona perquè era millor. Jo li vaig fer cas, i a partir d'aquí es va desenvolupar la meua carrera professional, sempre vinculada a la Universitat de Barcelona. ¿On és l'atzar en aquesta situació? En el fet que el mateix noi que em va recomanar fer Físiques a Barcelona, l'any posterior se'n va anar a Bellaterra a fer Dret!
 —Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?
 —Encara que sóc bastant emotiu, procuro decantar-me sempre per la solució més racional.
 —¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?
 —L'individualisme, que és cada dia més patent a la nostra societat.
 —Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?
 —M'és difícil de trobar una resposta.
 —¿A què li resulta impossible dir no?
 —A qualsevol oferiment de participar en activitats lúdiques.
 —¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?
 —Amb la vista; per això duc ulleres, per poder apreciar millor el que m'envolta.
 —¿Què fa quan se sent acorralat?
 —Procuro raonar per sortir de la situació.
 —¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?
 —El *Viatge al centre de la terra*.
 —¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?
 —Qualsevol de ciència-ficció relacionada amb viatges espacials.
 —¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?
 —El no saber dir que no a certes coses.
 —¿I als altres?
 —Qualsevol acte que s'hagi fet sense mala intenció.
 —¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?
 —En ambdós casos em recupero ràpidament. En tot cas, em costa més recuperar-me d'un fracàs, ja que in-

tento analitzar per què s'ha produït, a fi de treure'n una experiència positiva per al futur.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—Un dia, a l'acabar les pràctiques de química al Col·legi dels Salesians de Sentmenat (on vaig cursar el COU), el director ens va encomanar, juntament amb un altre company, d'endregar el laboratori. Quan crèiem que estàvem sols, vam començar a engrescar-nos a cantar cançons. Quan estàvem imitant a les coristes del teatre Apolo cantant allò de «Somos las chicas alegres...» i movent-nos per tot el laboratori, al girar el cap em vaig trobar amb la cara del director que estava observant les nostres evolucions cabareteres per la vidriera que donava al passadís...

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—Alguns temes clàssics molt emotius.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Quan faci falta per demostrar la meua estima a allò que representa l'himne, sigui universitari, polític, esportiu...

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Per ara, no vull ni sentir-ne parlar de càrrecs polítics.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—Als personatges de la *jet set* que viuen de renda. Els faria treballar de paletes vuit hores cada dia, com a mínim.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers dissenys personals, ¿quin seria el tercer?

—Conservar la salut i l'empenta fins el darrer moment de la meua vida.

—¿Com s'imagina el paradís?

—Un lloc on tothom pot fer el que vol, quan vol, i sense importunar els altres ni tampoc veure's limitat pel que fan els altres.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A tots aquells que van dedicar la seva vida a fer coses per millorar les injustícies que ens envolten sense treure'n cap profit.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Que, donat que aquest és el nostre destí, hem d'aprofitar tots els moments de la nostra vida mentre hi som.

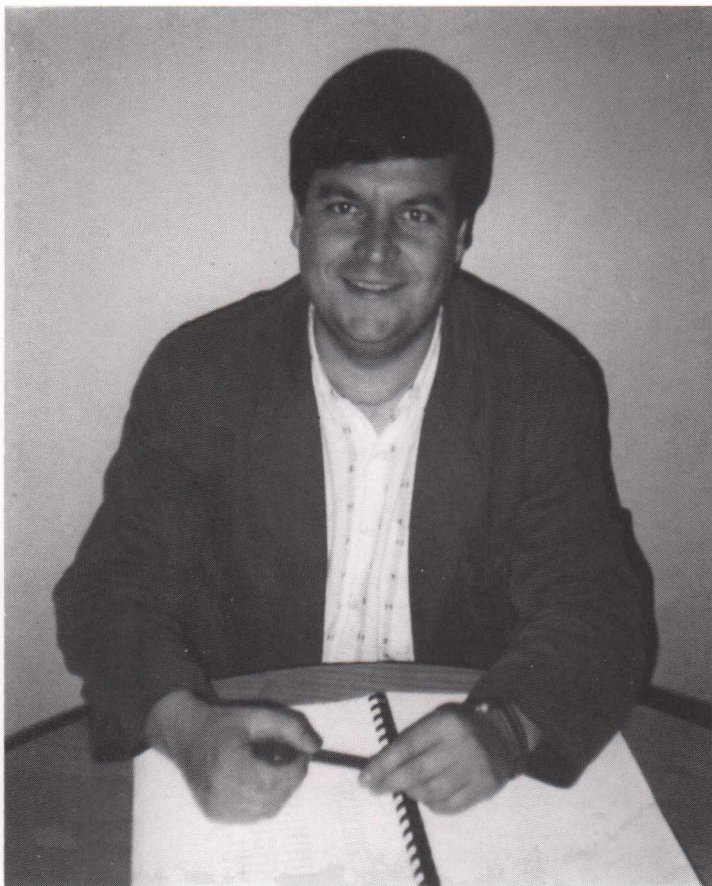
—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—Hauria de contestar al revés. Ara per ara, no hi ha res que faci contràriament a la meua concepció de la vida.

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—M'agradaria fer les coses d'una manera més tranquil·la. Començo a fer una cosa, i ja estic pensant a treure-m'ho del damunt per poder-me dedicar a les altres coses que tinc pendents.

JORDI PERMANYER



Jordi Permanyer i Bellmunt (Castellar, 1959). A la seva relativa joventut hi uneix una gran capacitat de fer coses, i en totes les entitats per on ha passat hi ha deixat una forta empremta. Ara mateix el trobem a l'Ajuntament com a regidor d'Esquerra Republicana de Catalunya. És l'únic regidor d'aquest partit, però no se sent gens acomplexat; al contrari, participa activament en totes les comissions, i sempre hi aporta esmenes, preguntes, suggeriments... No és, doncs, partidari de l'«aixequem-nos i aneu-hi», sinó que més aviat s'arremanga i treballa sense complexos en el que sigui i fins que s'acabi. Li agrada aquesta feina, i a l'oposició o al govern municipal, hi ha regidor per anys...

—¿Li agrada el seu nom?
—Sí, m'agrada. I més encara pel significat que té al nostre país.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—El meu treball professional no, però em permet disposar de temps lliure per treballar en allò que realment m'agrada i em satisfà.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—No sé dir-ne atzar o destí, jo crec més aviat en el destí. Hi ha hagut diverses ocasions que han modificat la meva vida particular, però potser la més clara ha estat la dedicació a la política, que m'ocupa moltes hores, però que em fa sentir útil a la societat i m'omple molt.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—S'acaba imposant la raó; penso que moltes vegades és bo deixar-se dur pels sentiments. Senyal que encara en tenim.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—M'agradaria canviar l'actitud negativa d'una bona part de la societat envers la mateixa societat: poca relació humana, intolerància, egoisme... etc., i anar cap a una actitud més solidària.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—Trobo apassionant que intentem aportar el millor de nosaltres mateixos en bé dels altres.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—A tot allò que vingui d'una persona que estimi.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Amb tots. Depèn del moment i la intensitat.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—Intento tranquil·litzar-me, pensar fredament i fer el possible per sortir-ne el més ben parat que pugui.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—M'agradaria recórrer el món pel túnel del temps.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—Voldria ser prou intel·ligent per poder inventar històries.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—No em voldria perdonar res, intento aprendre dels meus errors, encara que moltes vegades és difícil no tornar-hi a caure.

—¿I als altres?

—Si no hi veig mala intenció, pràcticament ho per-

dono tot, de seguida em passa el mal humor. Això no sé si és bo o dolent.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Tant en un cas com en l'altre procuro tocar de peus a terra i fer-ne una valoració objectiva. En definitiva, però, tot té la importància que li vulguis donar.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—M'he trobat moltes vegades en situacions difícils en què m'hagués volgut fondre; la majoria són llargues d'explicar.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—N'hi ha unes quantes, sobretot aquelles que em recorden moments importants per a mi.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Canto l'himne del meu país cada vegada que les circumstàncies ho requereixen, però em sentiré plenament satisfet quan el canti per celebrar la independència de Catalunya.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—No m'imagino forçat a ocupar un càrrec polític. Els càrrecs públics s'han d'ocupar per voluntat pròpia i dels ciutadans que l'han votat. Ara mateix m'entusiasma la tasca de regidor.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—A alguns polítics: els escauria millor el món del teatre.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—Amor, pau i llibertat.

—¿Com s'imagina el paradís?

—No me'l vull imaginar, lluito perquè la vida quotidiana s'acosti cada vegada més al paradís.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—Hi ha persones que deixen una empremta molt fonda. Penso que persones com l'amic Koldo haurien d'existir sempre, perquè són tot un exemple a seguir.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Que la vida té un argument ple d'experiències interessants i les hem de viure intensament.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?

—La pròpia vida. Sovint no li donem la importància que realment té.

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—Ja estic acostumat a suportar-me tal com sóc.

• • • • •
Castellarencs i
Castellarenques

25 preguntes breus

SE-
GUI-
REM

PER

NA-
DAL

ENTREVISTA A FELIU FORMOSA



Feliu Formosa (Sabadell, 1934) és un escriptor polifacètic. Ha escrit onze llibres de poesies, un dietari i moltes traduccions de teatre, poesia i narrativa, bàsicament de l'alemany. És un home sensible i de vasta cultura, tot i que ara afirma que llegeix poc. Va ser guardonat el 1988 amb la creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i en l'actualitat, i des de fa un bon grapat d'anys, dóna classes a l'Institut del Teatre de Barcelona.

L'entrevista a Feliu Formosa, realitzada a finals de març, va ser un xic accidentada a causa que la seva dona, Anna, estava en aquells moments internada a l'hospital per una malaltia vírica. La xerrada es va realitzar en dues tongades i sense casset, en sengles bars a prop de la clínica on la seva dona es refeia de la malaltia.

—Vas néixer a Sabadell l'any 1934. Com era la teva família?

—Jo vaig néixer en el si d'una família industrial i camperola. La família de la meua àvia materna tenia una casa pairal a Sentmenat, can Perich, ara desapareguda. A Sabadell els Formosa estan documentats des del segle XVIII. El meu rebesavi tenia una fàbrica al carrer del Vapor de Sabadell i vivia al carrer del Raval de Fora. Jo tinc precisament un llibre titulat *Raval*. La meua família, doncs, era sabadellenca i jo me'n sento.

—Posteriorment us vau traslladar a Barcelona...

—Sí, el meu pare era del POUM, i acabada la guerra es va haver d'exiliar. Uns anys després va trobar feina a Barcelona i ens n'hi vam anar, ja que teníem por que algú de Sabadell li pogués crear problemes. Va ser cap a l'any 1942.

—I els teus anys de formació?

—Vaig estudiar al col·legi dels Maristes, del passeig de Sant Joan, i posteriorment a la Universitat Central on vaig estudiar Filosofia i Lletres, secció Romàniques, com es deia aleshores. D'aquella època només destacaria uns pocs professors, com ara Antoni Vilanova, José María Valverde i Antoni M. Badia i Margarit.

—Quines van ser les teves primeres lectures?

—La novel·la del XIX, Balzac, Stendhal, Dickens, Dostoievski, també Thomas Mann i sobretot la poesia de la generació del 1927. Vaig arribar a saber-me poemes de memòria. També Machado, no cal dir-ho.

—I el teu primer contacte amb escriptors catalans?

—Va ser cap als anys 53-54. En Manent i en Triadú em van portar, amb altres estudiants, a casa d'en Carles Riba, on tenien lloc unes magnífiques xerrades sobre literatura. El contacte amb en Riba per a mi va ser decisiu. Em va fer el mateix impacte que si hagués conegut Goethe, per exemple. El recordo assegut a la butaca impartint unes lliçons veritablement magistrals. Sabia parlar molt bé i tot el que deia tenia un gran rigor intel·lectual.

Precisament la primera lectura pública de teatre que jo vaig fer a la meua vida va ser l'*Alceste*, una tragèdia d'Eurípides que Riba havia acabat de traduir i ell mateix havia picat a màquina. Encara els recordo escoltant-nos a primera fila, ell i la Clementina Arderiu, la seva esposa. La lectura es va fer a casa del llibreter Josep Porter. Hi havia força gent. Era un d'aquells actes de resistència cultural catalana que es feien aleshores. En guardo un magnífic record.

—Vas mantenir contacte amb altres escriptors d'aquella època?

—Posteriorment vaig conèixer Espriu i Pere Quart. També en Foix una vegada a casa seva i una altra al Port de la Selva, on em va comentar un muntatge que el grup Vermell per Quatre, de Centelles, havia fet d'algunes de les seves proses poètiques, cosa que el va fer feliç.

—Quines van ser les teves primeres obres?

—Van ser poemes en castellà, i després ja en català. En vaig publicar un parell a l'*Antologia de poesia universitària 1952-56*. Allà també hi van publicar poemes gent tan coneguda ara com Jordi Solé Tura, Jordi Maluquer, Salvador Giner, August Gil i Matamala, Jaume Lorés, etc.

Després em dedico al teatre i a traduir. El primer llibre que tradueixo és un volum de la sèrie *El arte de los pueblos: América precolombina*, l'any 1962. Me'l va donar a traduir José Agustín Goytisolo. L'any 1973 publico *Albes breus a les mans*, el meu primer poemari.

—Quins llibres teus t'han deixat més satisfet?

—Sens dubte *Cançoners* (1976), en què parlo de la dificultat per viure després de la desaparició d'una persona estimada, i *Semblança* (1986), un recull de setze poemes encapçalats per versos de Pedro Salinas i acompanyats de breus prosas. És un llibre de tema amorós.

—Tu ets autor d'un dietari, *El present vulnerable* (1973-1978), premi de la Crítica «Serra d'Or» 1979, que jo considero molt interessant. ¿T'has plantejat una continuïtat en aquest gènere tan peculiar?

—Ara me'n sento una mica avergonyit d'aquell dietari perquè té un to massa personal. Va ser escrit en una època en què em sentia molt deprimat a causa de la descomposició de molts elements, des de familiars a polítics. Molta gent compartia la neurosi d'aquella època. Va ser escrit a raig. El dietari és un gènere perillós perquè en general l'utilitza la gent que vol escriure en prosa i no s'atreveix amb una novel·la, i a vegades pequen de poca elaboració literària. De dietaris jo en destacaria *El vel de Maia*, de Maria Manent, els de Blai Bonet i els de Gimferrer, que estan molt ben escrits, i els de Kafka i Virginia Woolf, perquè expliquen l'elaboració d'una part de la seva obra amb alguns fragments realment extraordinaris.

—El nostre segle ha donat poetes de gran talla, com és ara el cas de Carner, Riba, Foix, Pere Quart, Espriu, Vinyoli, Ferrater... ¿Creus que en poesia ja s'ha dit tot?

—No. La poesia és una recerca constant i sempre és possible l'aparició de gent que busca camins diferents. Pensem en Martí i Pol, per exemple, que és un cas diferent, o en alguns epígons de Ferrater com Narcís Comadira. D'entre els poetes nous m'agraden molt els valencians Marc Granell i Jaume Pérez Montaner. I de poetes que busquen nous camins n'hi ha: Enric Casassas n'és un exemple.

—Però la poesia ara no té el prestigi social ni la influència de fa uns anys. ¿Què ha canviat, la societat o els poetes que no hi connecten?

—El que ha canviat són els interessos de la gent, que estan contaminats pel consum més desmesurat i per la competitivitat exagerada. Ara el que interessa és la temàtica urbana, eròtica, policíaca... Dificilment podria sorgir en aquests moments un fenomen com el d'Espriu als anys seixanta, que es va donar a conèixer per motius polítics i extrapoètics, tot i que Espriu és un gran poeta, òbviament. Jo el que trobo que s'està perdent aquí és el gust per l'idioma. Sembla que ens interressi més el que es diu que no pas com es diu. A Alemanya, per exemple, això no passa, interessa molt com escriu un narrador, el seu llenguatge i la forma que utilitza. Allí es llegeix més i hi ha més base cultural. Potser sigui aquesta la raó.

—La novel·la és un gènere que t'interessa?

—No en llegeixo gaire, l'última que recordo és *Camí de sirga*, de Jesús Moncada, que em va agradar. En aquests moments llegeixo molt poc. Ahir a la nit vaig llegir una

edició d'en Pitarra feta per en Xavier Fàbregas. Un llibre que darrerament he devorat amb molt interès, i que us recomano, és l'epistolari entre Pedro Salinas i Jorge Guillén.

—I la música?

—La música m'agrada molt, però sempre depèn de la peça i el moment. No tinc preferència per una època determinada. M'agraden coses concretes, com ara un quintet de Schubert o la música de cambra de Beethoven o Corelli. L'art també m'interessa força. A mi m'agrada fer dibuixos...

—Després dels teus darrers poemaris *Per Puck* i *Impasse*, què prepares?

—Una cosa que no tinc cap pressa a publicar. Són uns poemes de vers curt i formes estròfiques molt desiguals amb un lema de Paul Celan, un poeta força hermètic. Ara en tinc fets una cinquantena, però voldria arribar-ne al centenar. Fa temps que ho tinc aturat, tot i que ja he pensat en el títol, *Al llarg de tota una impaciència*, que és el vers de Celan que t'he esmentat com a lema.

—Tu has traduït molt...

—Sí, des de l'any 1962 que tradueixo, sempre de l'alemany, excepte les *Balades* de Villon. És el que més m'interessa perquè em representa un gran treball creatiu. Ara s'està representant al teatre Malic de Barcelona un monòleg que fa la Mercè Arànega de l'alemany Franz Xaver Kroetz i que jo he traduït. Explica un tema interessant, el d'una mare soltera que somia a millorar la seva situació, cosa que no podrà fer a causa de les circumstàncies. És un cas de misèria explicat enmig d'una societat opulenta com la de l'alemanya actual.

—¿Has escrit alguna obra pròpia en teatre?

—Només un monòleg, *No hauries d'haver vingut*, que va interpretar la Imma Colomer. Es va passar per televisió, però jo no en vaig quedar gaire convençut. Em va agradar més la versió que es va fer al Teatre Lliure. Tot i que li falta teatralitat, em va agradar més la segona part, quan parlava de Wedekind, que no pas la primera.

—La nostra tradició teatral comprèn autors com Guimerà, Adrià Gual, Rusiñol, Pitarra, Sagarra... ¿No el trobes desferrat aquest teatre per a la nostra època?

—Jo he fet el muntatge de *Misteri de dolor* d'Adrià Gual, que es va representar al Teatre Alegria del Centre Dramàtic del Vallès, a Terrassa, i que va ser un èxit a causa de l'opció estètica que vam escollir, que va ser molt forta. Si haguéssim optat per fer un muntatge més convencional, potser no hauria funcionat. Precisament amb muntatges una mica arriscats poden arribar a agradar al públic d'ara clàssics com *Mar i cel*, *L'hostal de la Glòria*, *La filla del mar*...

—Del 1939 fins ara quines obres destacades del teatre català?

—És difícil contestar aquesta pregunta. Des del punt de vista de la qualitat del text, m'inclinaria per la *Primera història d'Esther* (1948) d'Espriu, *Ball robat* de Joan

Oliver del 1958. També les obres d'en Benet i Jornet de la primera època, *Una vella, coneguda olor*, *Quan la ràdio parlava de Franco*, i *Desig*, l'última obra que ha estrenat i publicat.

—I de l'última temporada?

—A mi em va agradar molt *El temps i els Conway*, sobretot per la magnífica direcció que hi va fer el Mario Gas i també *Dansa d'agost*, que s'està representant al Lliure, i el monòleg de Francesc Lucchetti *Les cinc-centes i una nits*, que vaig llegir i em va impressionar. Crec que en Lucchetti és un magnífic escriptor teatral.

—Quin paper creus que han fet en el nostre teatre gent com els Joglars, els Comediants, Dagoll Dagom, el Tricicle, el Teatre Lliure, la companyia Flo-tats...?

—Són molt diferents. No es pot comparar el que fan els Comediants o el Tricicle amb el que fan els del Teatre Lliure. Tots ells, però, han fet que el teatre català sigui el millor que es fa a Espanya i fins i tot exportable. Pensem per exemple en l'èxit que han obtingut els Joglars a Londres o els Comediants arreu d'Europa, o el prestigi internacional assolit pel Teatre Lliure. Pel que fa a en Flo-tats, considero que té una programació molt irregular, potser perquè programa massa tot sol. Cal esperar que funcioni el Teatre Nacional. La gent del Romea, el Centre Dramàtic de la Generalitat, sí que ofereix una programació més regular i coherent, i això fa que estigui aglutinant gent i creant un cert estil.

—Creus que ara tenim bons autors de teatre?

—Crec que sí. Hi ha una sèrie d'autors que estan al dia dels corrents internacionals, i això és digne de valorar-se. Ara hi ha una revifalla del teatre de text i en aquest sentit jo destacaria Joan Casas, Belbel, Pereira, Caballé, Lluïsa Cunillé i molts d'altres. També m'agrada el Francesc Lucchetti, ja esmentat.

—Finalment, com veus el futur del teatre català? En una crisi permanent?

—El teatre, com a espectacle, crec que oscil·la massa. Hi ha excessius alts i baixos. Després d'una bona temporada en ve una altra de dolenta i no en saps el motiu. Jo el que veig és que surten molts alumnes ben preparats de l'Institut del Teatre —penseu en el muntatge *Petits contes misògins*— però que difícilment trobaran una feina seguida. Per això ara es fan tants monòlegs i espectacles de petit format. Crec que al nostre teatre li falta una organització millor i menys arbitrarietat a l'hora de concedir els ajuts i les subvencions. L'oferta és sovint molt interessant, però falta una bona promoció. Per exemple, l'espectacle *El vol d'Icar*, fet per uns ex-alumnes meus de Terrassa, i rebut amb unes esplèndides crítiques, no ha tingut el públic que es mereixia quan ha estat representat a La Cuina, a l'Institut del Teatre barceloní. És un exemple.

Josep Ramon Recordà

ELEGIA PER A FABIÀ PUIGSERVER

A ell i a la gent del Teatre Lliure

Per al teu joc, se't dóna un nou present.
Els teus materials s'hi afirmaran.
Damunt un terra que era inexistent

creix el domini de les teves mans,
l'àmbit silenciós per a l'esguard
d'un ulls que l'han delimitat, abans

que hi neixi un món. Ni aquí ni allà és prou tard
per actuar sabent-te encara actiu,
tot provocant i conjurant l'atzar.

Ser únic és la prova de ser viu.
Ser mestre és no voler crear una escola,
no donar res com a definitiu,

ni deixar-se guiar per una sola
idea de l'espai, de l'escenari:
arpillera o vellut, sorra o rajola,

arròs o flocs vermells, per situar-hi
l'inimitable que un dia vas dur
de lluny, de cop, d'esquena al rutinari.

Han conegut l'amor que ve de tu
(molt des de dins, defugint la buidor)
uns objectes que tries com ningú.

I els dones una nova funció
i un encís que potser abans no existia,
amb la llum, amb el tracte, amb l'escalfor

d'un taller on el misteri se't confia.
Allí t'he vist i sé que hi perviuràs:
forta, insistent, pausada companyia.

Seda, vellut, gasa, lona, domàs,
on el color discretament es posa.
Herba i miralls, terres il·luminats

sota pòrtics perfectes on reposa
una última paraula en cada arcada,
un rastre de carícia en cada cosa.

Camins d'una aventura insospitada
sobre la base d'una coneixença
que preveu i resum, fonda i callada.

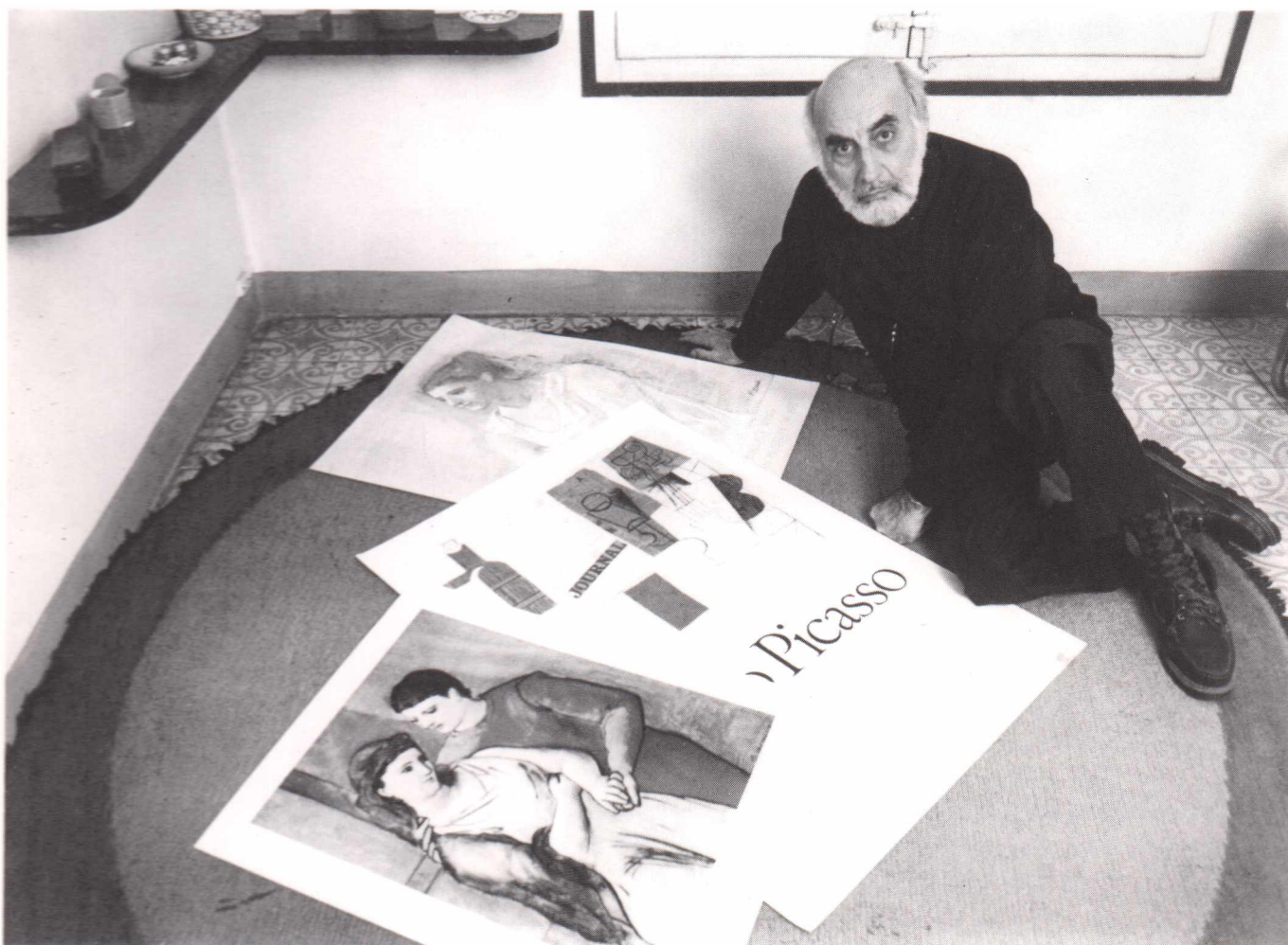
Així has estat, i ets: tot recomença.

FELIU FORMOSA
Abril, 1992

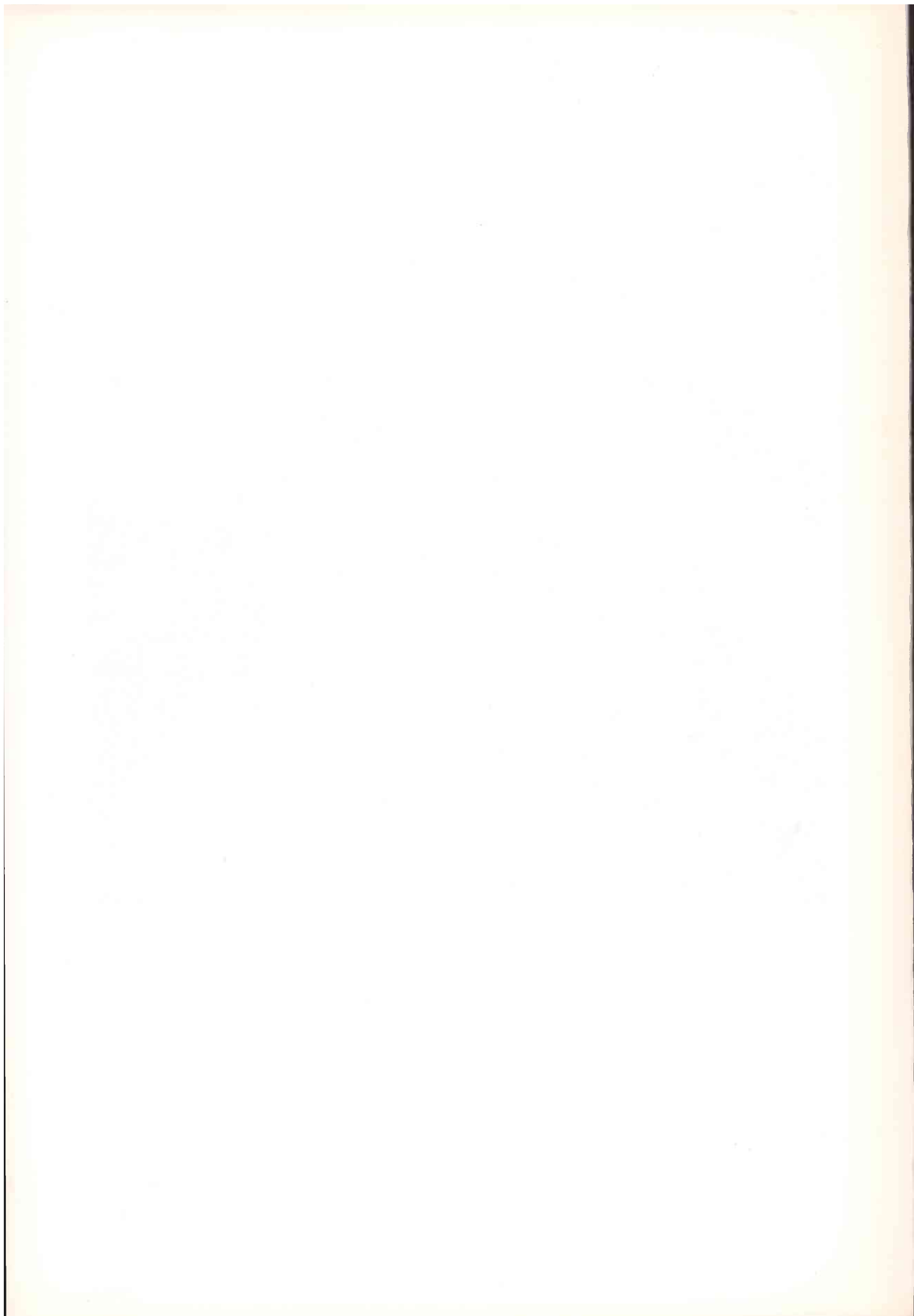
Aquest poema va participar en els Jocs Florals de Barcelona de l'any 1992, on l'autor va ser invitat d'honor, juntament amb els poetes Marta Pessarrodona i Miquel Martí i Pol.

JOSEP PALAU I FABRE

ESTIMAT PICASSO



Nota: Aquest és un fragment d'un dietari inèdit que Palau i Fabre ha escrit arran de les seves converses i estudis sobre Pablo Picasso, de qui és, sens dubte, una autoritat mundial. Li agraïm la seva amabilitat envers els lectors d'*artilletres* i esperem que aquest dietari es publiqui ben aviat.



El dia 4 decideixo aventurar-me a veure Picasso de nou, usant de la llibertat que ell mateix m'ha donat o, millor dit, usant de la seva bondat.

Emprenc el viatge de dia, pesadíssim, només compensat per la gran esperança de veure'l. He de fer quatre canvis de tren: de Llançà a Cerbera, de Cerbera a Narbona, de Narbona a Marsella i d'aquí a Cannes. Hi arribo a la nit. M'hostatjo a l'hotel de costum, que és Le Florian.

L'endemà, dia 5, dedico el matí a visitar de nou el Museu d'Antíbol, que uns anys abans havia estudiat detingudament, convertit, des de fa pocs dies, en Museu Picasso. M'adono de la gran diferència que experimento, com a espectador, entre les anteriors visites fetes amb el propòsit deliberat d'estudiar-lo, amb més rigor científic i prenent notes, i aquesta d'ara, més lliure, més espontània. Em demano quina és més valuosa, més autèntica. Cada una té la seva importància, però cap d'elles no és completa. Allò que es guanya per una banda es perd per l'altra. ¿Quina fóra la manera de visitar degudament una exposició, un museu? ¿Quina fóra la manera de retenir, viva i present, la producció de Picasso, quina la manera d'obtenir que la seva disponibilitat esdevingués sempre actuant i present? Car aquesta és, em sembla, la seva veritable funció...

Torno a Cannes i telefono a tres quarts d'una. Picasso em dona cita per a les cinc. Li avanço que he estat a Màlaga i a Badalona. Quan li dic això darrer se'm posa a parlar en català, em diu que arreu parlen del meu llibre, que tothom li parla de *Picasso a Catalunya*. Crec que exagera una mica per fer-me un compliment.

Arribo a l'hora assenyalada. Picasso em presenta tot seguit el doctor Hepp, el qui el va operar fa cosa d'un any, i la seva muller. Ara són els seus hostes.

Relato a Picasso les meves caminades per compenetrar-me amb els seus llocs més familiars. Li esmento el meu pelegrinatge a Badalona per trobar l'emplaçament de cal General, la finca rústega de Casagemas, on aquest el va dur. Li entrego el número de la revista *Blanco y Negro* que conté les reproduccions dels quadres del seu cosí, Manuel Blasco, pintor *naïf*, i després el llibre de Baltasar Peña sobre els pintors malaguenys del segle XIX, les reproduccions del qual mira una per una, amb deteniment. Em parla de Màlaga i em precisa unes quantes coses que m'apunto.

Després de mostrar-li el butlletí i les paperetes de vot que reparteixen a l'Espanya franquista, perquè sé que això l'interessa molt, li mostro el llibre amb el dibuix que em va fer quan el vaig conèixer, el 1947. Jo li havia parlat d'aquest llibre i d'aquest dibuix, però em sembla que no en feia cas. Vaig atribuir la seva atonia al fet que estava tan avesat a constatar que la gent es despenia fàcilment de les seves obres amb fins crematístics, que potser va dir-se: qui sap el dibuix on para! Per això em sembla convenient d'anar-hi amb el llibre sota el braç i de mostrar-l'hi.

La constatació que jo l'he conservat el complau:

—Això m'agrada (*Eso me gusta*).

Feia gairebé vint anys que el dibuix havia estat traçat.

Gira full i m'hi fa un altre dibuix, amb llapis de colors, encapçalat per la frase: «Y aquí otra vez».

Jacqueline, que és amb nosaltres, amb una llestesa molt racional i molt francesa, immediatament salta:

—Aquí no, perquè no és el mateix indret (*Ici non, ce n'est pas le même endroit*).

Tenia raó. Però per a Piasso, com per a mi, aquell aquí significava el lloc del color, la fidelitat. Significava: estem en el mateix lloc afectiu que fa vint anys. Ni ell ni jo no replicàrem res a la frase de Jacqueline. Amb un humor i una presència d'esperit molt seus, en restituir-me el llibre, afegí:

—I ara torna-me'l a portar d'aquí vint anys més.

Em sembla que això que conto s'escaigué cap al final de la jornada, però que el meu afany de consignar-ho m'ho ha fet escriure primer. Crec que haver-li mostrat aquell dibuix, que implica haver-lo conservat, cosa per a mi més que normal, em fa pujar en la consideració de Picasso.

Poc després de la meva entrada, l'artista dedica un exemplar de *Picasso a Catalunya*, traçant-hi un dibuix, al doctor Hepp, i em demana d'afegir-hi la meva dedicatòria. Tinc la convicció que el que faré no pot sinó disminuir el valor d'aquella pàgina, penso que si el dibuix fos meu no m'agradaria que ningú més hi afegís res. Però Picasso insisteix i gairebé m'hi obliga. Sé que vaig traçar la meva dedicatòria el més petita possible, en un racó de la pàgina.

Jacqueline em pregunta diverses vegades si no vull alguna beguda. Davant la meva negativa reiterada acaba dient-me:

—Aleshores deixeu el vostre seient de bàrman.

M'adono que, en efecte, estic assegut en una cadira més enlairada que la dels altres, i la deixo.

Picasso em presenta, junt amb el doctor Hepp, una senyora americana que havia tingut, a Nova York, una galeria d'exposicions amb el nom de Picasso. Observo una certa crispació, per part de Jacqueline, a causa de la bellesa d'aquella dama, a qui Picasso fa molts compliments. Ve acompanyada d'un home de bella planta i de bella figura que diu, abans d'anar-se'n:

—La pròxima vegada ja vindrà sola.

Picasso, seguint el to platxerios, afegeix immediatament:

—No cal, ja ens arreglarem (*Pas la peine, on s'arrangera*).

Em sembla que he transcrit malament la primera part de la frase de Picasso. La segona és literal. En el meu record, molt viu sobre aquest punt, Picasso, tot volent simular una complicitat amb la dama esmentada, ha formulat una evasiva per no ferir Jacqueline.

Quan els dos nord-americans són fora, Picasso i la muller del doctor Hepp bromejen una estona fent veure que parlen en àrab.

Jacqueline ens acompanya amb el seu cotxe, conduït per Jacques, al matrimoni Hepp i a mi a l'estació de Cannes. M'acomio de tots ells. Jacqueline m'abraça i em diu d'escriure-li on sóc, de tornar aviat. Agraeixo la seva gran amabilitat i, després d'acomiar-me també de Jacques, me'n vaig. Em queda el temps just de passar per l'hotel, recuperar la maleta i prendre el bitllet.

Cannes 14 de febrer del 1967

De retorn d'un dels viatges efectuats a París durant la gran retrospectiva d'homenatge a Picasso, telefono a aquest a les 12,45 i em pregunta:

—Com ha anat per París?

Em lamento de no haver pogut visitar el seu taller de la rue des Grands Agustins, on el vaig conèixer fa vint anys. Em diu que ja no és seu i que no hi queda res d'ell. Em dona cita per a les cinc.

Com que fa fred i no tinc cambra reservada, em passo la meitat del dia a Correus, on estic calentó i on puc llegir i escriure. He deixt la maleta a la consigna.

A les cinc, Jacques m'introdueix a l'estança habitual de Picasso, on resto sol. Compareix l'artista, i d'entrada em diu que em reserva una sorpresa: ha descobert, tot cercant altres coses, un altre cap de Casagemas suïcidat, que m'ensenya. És vertical, potser més esbossat que els altres, més ràpid en tot cas, amb tonalitats blau-verdes, per a mi el millor de tots. Jacqueline me'n promet la foto.

Li conto l'homenatge dels estudiants de Barcelona a la facultat de Dret i la salutació atrevida de Joan Oliver, amb el puny enlaire. Li relato la meua conferència a l'Alliance Française de Lleida i la proposta que allí vaig formular que la Diputació de Lleida prengués a càrrec seu l'afer de Gósol. Li explico també el meu viatge a Sitges, on he localitzat la casa de la família de Casagemas, mostrant-li la foto. Parlem de Casagemas i de la seva neboda Neus, a qui deien Nieves, que es casà amb un Espanya. Picasso em precisa que aquest estava emparentat amb Alfons XIII.

Arriba el fotògraf Lucien Clergue amb la seva dona, la seva sogra i les seves nenes, de la més petita de les quals Picasso és padrí. Clergue exhibeix fotos seves, de nus femenins, a Picasso. Ens traslladem a l'estança del costat. Jacqueline porta una gran tela en blanc, quedem a les fosques i Clergue projecta un curt metratge seu sobre la mort del toro. El cap de la bèstia, agonitzat, és a primer terme, com si el tinguéssim allí. Observo Picasso tant o més que el film. La seva actitud és la d'un autèntic *aficionado*, observa l'espectacle sense parpallejar.

Tornem a la sala, on Picasso agafa la nena petita de Clergue sobre el seus genolls, mentre el pare li fa una trentena de fotos.

Passo una estona sol, amb ell, a l'estudi contigu, per enllestir les diverses preguntes que duia preparades. Picasso les anomenarà, no sé si és a partir d'aquest dia o d'un altre, les meves reclamacions. Obtinc la seva adhesió a l'homenatge a Jordi Rubió.

Prenc les mides del retrat de Casagemas agonitzant.

Ens acomiadem tots plegats a les 8 del vespre, en el moment que arriba Arias, el barber de Picasso i aquest es prepara perquè li tallin els cabells. La família Clergue m'acompanya a l'estació de Cannes amb el cotxe. Prenc el tren de retorn a Barcelona.

MIQUEL DESCLOT

DIETARI DE PARE

Segona part



10 de juny

Secrets molt íntims

—Pare, vine, que et diré un secret —fa la Clara en veu baixa, mentre se m'acosta a l'orella per xiuxiuejar-m'hi a continuació: —Si et portes bé, et compraré caramels.

—Ah, caram, sí que m'agrada, aquest secret —responc.

—Però no ho has de dir a ningú, ¿eh?

—No, no, i ara, no pateixis.

—¿Saps com aquell elefant que vaig pintar i que era un secret? Doncs igual.

13 de juny

JO: Apa, que avui anirem a Arenys a veure en Jordi petit. ¿Estàs contenta?

CLARA: ¿Que avui és demà?

22 de juny

Anant cap a la vall d'Aran, aquest dissabte, vam enfilar per la carretera el rosari d'embassaments de la Noguera a partir del de Camarasa. En veure la primera gran estesa d'aigua, la Clara es va mostrar de seguida sorpresa de les virtualitats insospitades d'un riu.

—És que això és un pantà, bonica —fem nosaltres.

—¿No és el riu?

—Sí, però és que quan es fa tan gros, del riu se'n diu pantà —li expliquem com podem.

Després d'uns segons de reflexió, hi torna:

—Els rius tenen nom, ¿oi?

—Sí —que jo li responc—. Aquest es diu Noguera.

Desconcertada, es mira sa mare, que estava lliure de les servituds de la conducció, i fa:

—¿Oi que no, mare? ¿Oi que has dit pantà?

26 de juny

Tornada de casa de la Laura, la noia que la té aquests últims matins de juny, la Clara se'n va a la pissarra on ella mateixa havia dibuixat, fa uns dies, el triple retrat de la família i exclama, amb teatral admiració:

—Verge! ¿Qui ho ha fet, això tan maco?

28 de juny

Obsessió nacional

Després de menjar per postres un gelat dels de cucurulla, la Clara n'ha agafat l'embolcall de plàstic

transparent, també en forma de cucurulla, però eixamplat per dalt com una safata, i l'ha alçat enlaire, triomfant:

—Mira, la torxa olímpica!

30 de juny

Perills domèstics

La Clara em crida des del lavabo perquè la vagi a eixugar. Quan arribo em diu, en to confidencial:

—És que he fet un cagarro molt perillós.

Després d'uns segons de contemplar, amb un somriure penjant a la cua dels ulls, la meua cara d'estupor, hi ha afegit:

—Què vol dir «perillós»?

4 de juliol

Per intentar de treure-li el vici de xumar-se el dit, fa unes setmanes vam arribar a un pacte amb la Clara, a saber: que només podria pipar quan es fes de nit, és a dir a l'hora de la son. Amb els dies llargs de l'estiu, però, l'espera sovint se li fa eterna.

—Pare, vull que sigui de nit —em diu avui, a caiguda de tarda.

—¿Per què?

—Perquè vull pipar.

—Doncs demana al dia que s'afanyi.

—Apa, si el dia no té boca!

8 de juliol

Tornant de passejar pel camí de Fontanilles, en un dels rars respirs que la meteorologia ens concedeix aquests dies de tardor transpaperada, la Teia diu a la Clara:

—Au, que ara quan arribem a casa ens banyarem.

—No, que haig d'anar a veure l'Anna i la Nuri —i, arronsant els braços i obrint les mans, hi afegeix: —Ho sento!

9 de juliol

També tornant d'un breu passeig com el d'ahir, la Clara arrenca un parell de flors que troba al marge i diu a sa mare:

—Té, mare, ¿quina vols?

La Teia, és clar, en tria una, però la menuda no la hi deixa anar.

—No, dona, aquesta no! ¿No veus que aquesta és la grossa? La grossa és pel pare, que és més gros! ¿Que no ho havies vist, que era la més grossa? Ai, senyor, quina paciència!

10 de juliol

Ajudant a parar taula, la Clara ha posat un got per a mi i un altre per a ella. Quan anava a posar-ne un altre per a sa mare, la Teia li diu:

—No, per mi no, Clara, que jo no beuré.

—¿No? Doncs fum-et! —respon, mig despitada, mentre continua la feina.

12 de juliol

Aquesta nit, que hem dormit a Castellar, la Clara crida que té pipí. Jo m'aixeco i, sense encendre cap llum per no desvetllar-la gaire, me la carrego a coll i me l'enduc al lavabo. En ser al replà de baix, però, he ensopagat estrepitosament amb el cotxet de joguina que la noia hi havia abandonat, amb criatura i tot. Ella, tanmateix, en comptes d'excusar-se de no haver-lo endreçat quan calia, encara m'ha renyat, tota ofesa:

—Has de vigilar, ¿eh? No et pensis!

13 de juliol

Ahir, a Arenys, la Clara s'havia de quedar a l'Hort de can Bertran mentre nosaltres anàvem a veure el muntatge d'en Jordi Pons sobre *L'auca del senyor Esteve*. En Jordi Bertran, el germà de la Teresa, es quedava a càrrec de les criatures. I la Clara s'hi quedava amb l'impagable al·licient de poder masegar a plaer en Jordi Bertran júnior, d'onze mesos. Abans de marxar, és clar, les advertències del cas:

—Pensa que has de creure en Jordi, ¿ho sents?

—¿Quin? —respon ella, entre sorpresa i engrescada.

20 de juliol

—Aaas-si-eeen-to! Aaas-si-eeen-to! —cantava la Clara, amb accent sospitos i una tonada ben deslluïda. Però la continuació d'aquest inici tan estrany i prometedor feia només així: —Sense tindre gens de por! Sense tindre gens de por!

—¿Què és això que cantes? —li demano.

—Una cançó que em va ensenyar una noia castellana que vaig conèixer.

—¿Ah sí? ¿I on la vas conèixer?

—A Amèrica.

28 de juliol

Sociologia infantil, a Fontclara

—Mare, ¿tots els moros van amb bicicleta?

1 d'agost

Esponja dialectal, a Fontclara

—Mare, poc que la tròbut!

Nas fi

—Quina olor d'armari que fa, aquesta brusa!

3 d'agost

—¿Saps que seré una germana, com la Núria d'Arenys? Perquè tindrem l'Eloi... I seré la germana gran! Com que menjo verdura... i m'agrada molt!

15 d'agost

Ja fa uns dies que la Clara s'ha fet explicar que l'Eloi dorm dins la panxa de sa mare envoltat d'aigua pertot arreu. Aquest matí, en llevar-se, l'ha assaltada la següent preocupació:

—¿Ja porta flotador, l'Eloi?

16 d'agost

Acis & Galatea, de Händel, llevant-se de la migdiada

—Pare, mentre em tocava la vulva al llit, m'agradava molt sentir aquesta música!

22 d'agost

L'altra tarda, aprofitant que la Clara estava distreta, jugant al jardí, vaig començar a llegir, sota la morena, en veu alta i a benefici de la Teia, l'última de les *Geòrgiques* de Virgili, en la versió decasil·làbica publicada per mossèn Llorenç Riber l'any 1919. Quan ja m'havia endinsat en la història d'Orfeu, la Clara, sorgida de sobte del seu món de joguina, se'm va acostar silenciosament i se'm va asseure a la falda, sense dir res. Al cap d'una bona estona d'atenció, no es va saber estar d'interrompre'm:

—Pare, aquest conte no m'agrada.

24 d'agost

Avui, la Teia ha ensenyat a la Clara les fotografies d'una revista on apareixien algunes fases del naixement d'una criatura. En veure la fotografia on el nadó ja era fora del ventre matern, amb la llevadora a punt de tallar-li el cordó, la nena ha exclamat, esgarriada:

—Aaah! ¿I per què li tallen la titola?

En un segon moment d'atenció, el seu horror ha anat en augment:

—¿I per què va tan ple de sang, pobret?

Davant tanta carnisseria, les seves expectatives d'esdevenir germana es deuen haver refredat sensiblement.

29 d'agost

Nit de trons

Acoquinada per la tronada d'aquesta nit, la Clara

ha vingut a dormir a la nostra habitació, en un matalàs al costat del llit de matrimoni. Com acostuma de fer en aquests casos, durant una bona estona ha combatut la por amb una xerrera desfocosa i contínua, agafant-se a qualsevol pretext, per desbaratar que fos. En un moment determinat, per la finestra ha arribat el primer cant de gall de la matinada.

—¿Veus com el gall també té por? —ha exclamat, feliç de poder-se consolar amb el mal compartit.

2 de setembre

Aquest migdia, que dinàvem a can Maçanes, la Clara ha anat a rentar-se les mans al lavabo i hi ha sorprès l'avi, en Xavier, rentant-se la dentadura postissa.

—¿Què fas? —li demana la petita, meravellada.

—Mira, em rento les dents —li respon en Xavier, manipulant el curiós adminicle.

—Ooooh! ¿Que són de broma? —conclou ella, enriolada.

18 de setembre

Jocs de paraules

CLARA: Pare, ¿què vol dir «sucós»?

JO: Que té molt de suc.

CLARA: Que nooo! Vol dir «auxili»!

25 de setembre

El secret de l'Ametller

Viatjant cap a Fontclara, la baldufa de casa s'ha interessat per allò que m'han de regalar per Sant Miquel, d'aquí a uns dies. Sa mare diu:

—Jo ja ho sé.

—Doncs, digue-m'ho.

—No, que és un secret.

—Doncs, digue-m'ho a l'orella.

—Però no ho has de dir al pare, ¿eh?

—No, home, que és un secret! —exclama ella, com ofesa per la falta de confiança.

—Xiu, xiu... —li fa sa mare a l'orella—, però no l'hi has de dir, ¿ho sents?

—¿Ni a Fontclara?

—No!

—¿Ni quan tornem a casa?

—No!

—¿Ni quan obri la cartera?

2 d'octubre

Misteris de la vida

CLARA: ¿L'Eloi dorm a dins de l'aigua?

MARE: Sí.

CLARA: ¿I com és que no s'ofega?

MARE: Perquè l'aigua de la panxa no l'ofega.

CLARA: Però si el poséssim al mar sí que s'ofegaria, ¿oi?

3 d'octubre

Més misteris de la vida, a les quatre de la matinada

CLARA (sobtadament desperta, des de la seva habitació): Mare, vine un moment, sisplau!

MARE: (anant-hi): ¿Què vols?

CLARA: ¿Ara tens el cap de l'Eloi a la vulva?

MARE (ensonyadament estupefacta): Sí.

CLARA: I perquè surti ¿separaràs les cames?

4 d'octubre

Avui m'he endut la Clara a un assaig general de la *Història del soldat* de Stravinsky, en la meua versió, al Teatre Lliure. Abans de l'obra principal, però, han passat també la *Pastoral i Ragtime*, del mateix Stravinsky, que obriran la funció. Al cap d'una estona de contemplar els tràfecs dels músics, la menuda assenyala en Josep Pons, el director, i em demana, estranyada de la seva singularitat:

—I què fa, aquest del mig?

16 d'octubre

Al bany

CLARA: ¿Per què em fas cas quan et dic que no em posis sabó als ulls?

JO: Perquè sóc el teu pare i no vull fer-te mal.

CLARA: ¿I per què ets el meu pare? Perquè tens bigoti?

17 d'octubre

Fantasant al nostre llit, mentre la mare es dutxava

CLARA: ¿Saps què? Aquesta nit m'ha caigut una dent i ha vingut la rateta a portar-me una cosa.

JO: ¿Ah sí? ¿I com era, la rateta?

CLARA: Ah, no ho sé. Jo dormia!... Ha vingut molt a poc a poquet, a poc a poquet, per no despertar-me...

JO: ¿I quina dent t'ha caigut?

CLARA: Una d'aquí darrere del queixal, que no es veu.

Mirant fotografies domèstiques. Primera escena

CLARA: Aquestes fotos són meves, ¿oi, pare?

JO: No, dona, que són de tots nosaltres.

CLARA: ¿De mi, de tu, de la mare i de jo?

Escena final

JO: Au, vinga, ara endreça totes les fotografies.

CLARA: ¿Per què dius fotografies?

JO: Perquè vol dir el mateix que fotos.

CLARA: ¿Com rap, que vol dir peix?

20 d'octubre

Entrada en escena d'un nou coprotagonista

Ahir, a dos quarts i deu de quatre de la tarda, d'una manera força més civilitzada que la Clara, naixia per fi l'Eloi, després de quatre setmanes de fer-nos viure amb l'ai al cor, sospitosos que no s'avancés com sa germana.. Les primeres contraccions d'avís es van presentar la tarda anterior, al Liceu, en plena representació d'*El castell de Barbablava*, de Bartók. Espero que sigui un bon auguri. A l'emocionant moment del part, la vellutada però sonora veueta i les llargues manetes es disputaven les meves conjectures: ¿tenor o pianista?

25 d'octubre

Per alleujar la recuperació de la Teia, aquest migdia hem acordat amb la Clara que ella i jo ens n'aniríem a veure la Laia i l'Arnau una estona, a la tarda. A l'hora de dinar, és clar, no s'ha sabut estar d'explicar-ho a la mare, amb característica cantarella:

—Mare, a la tarda anirem a veure la Laia i l'Arnau (sic).

Llavors jo li dic:

—Dona, Clara, jo em pensava que això era un secret entre tu i jo. No l'hi havies de dir, a la mare.

—Però a l'Eloi sí que l'hi puc dir, ¿eh? Com que no sap parlar!

28 d'octubre

Sense embuts

CLARA: Em vull quedar a dinar a l'escola.

JO: No, avui no, bonica. Ahir t'hi vas quedar perquè la mare havia d'anar a l'hospital.

CLARA: Però jo també m'hi vull quedar, avui. Serà l'últim dia, ¿d'acord?

JO: No, dona, ¿no veus que nosaltres t'enyoràriem? I tu... ¿que no ens enyoraries, tu?

CLARA: No. (Pausa.) A l'Eloi sí, però a vosaltres no.

23 de novembre

Ahir, per poder fer sense entrebancs els preparatius per al dinar col·lectiu al jardí de Fontclara, amb la gent del Teatre Lliure, que han estat a Girona amb la *Història del soldat*, vam deixar la Clara tot el matí a càrrec dels veïns del poble. En conseqüència, la noieta va fer la vida dominical d'una bona fontclarenca i va anar a missa a l'església de Palau, amb tota la mainada de Fontclara. Al vespre, recuperada la tranquil·litat domèstica, ens va explicar les seves experiències.

—I ¿què hi fèieu a l'església?

—Callar... perquè a l'església s'ha de callar molt, ¿saps?

—¿Res més?

—També hem cantat cançons...

—I ¿què més?

—El senyor d'allà al davant... perquè és un teatre, ¿saps?... ens feia asseure i aixecar.

—I... ¿t'ha agradat, aquell teatre?

—No, era molt avorrit.

13 de desembre

Estirats al llit per fer migdiada, la Clara s'ha interessat tot d'una pel gos dels veïns del costat.

—¿Que no te'n recordes, que es va escapar al bosc? —faig jo.

—No, que se'n va anar a la selva... i s'hi va fer una casa perquè no se'l mengés el lleó... ni el cocodril... ni el llop.

—¿Ah, sí? I tu, ¿com ho saps?

—Perquè vaig anar a la selva i el vaig veure.

25 de desembre

En un dels seus jocs dramàtics, la Clara, investida simbòlicament de directora escènica, m'ha allargat un cistell i m'ha adjudicat el meu paper.

—Jo era la Caputxeta Vermella i tu eres la mare. ¿D'acord?

—Doncs au, té agafa aquest cistell i vés a portar mel i melindros a l'àvia, que està malalta —li dic jo, com si ho tingués molt assajat—. Però vigila amb el llop, quan passis pel bosc.

Alarmada, la directora i primera actriu de la representació m'ha fet saber a corre-cuita un canvi d'última hora en el guió:

—Però jo no el trobava, el llop, eh?

L'obra, així, s'ha acabat amb la feliç tornada de la protagonista, després d'assistir afectuosament la seva àvia i de travessar el bosc dues vegades sense entrebancs dignes de consideració.

26 de desembre

Dinar de Sant Esteve, a cals avis de Barcelona

Parlant de les expectatives de regals per al dia de Reis, la Clara s'ha afanyat a aclarir a la meua germana Carme, en un moment de possible confusió, que als seus reis els demanava un tren.

—Però un tren amb vies i amb un botonet... i també amb «pit», ¿eh?

28 de desembre

Innocentada d'innocent

Cansats del trimestre i del tràfec del trasllat nadalenc a Fontclara, la Clara i jo hem anat a fer migdiada a la seva habitació, cadascun en un llit. Quan jo ja ha-

via arribat en aquell punt tan dolç en què el son t'ha vençut i se't comença a emportar endins de la seva fonda cova, la Clara s'ha llevat sigil·losament i me n'ha vingut a «rescatar» amb uns copets al braç.

—Pare...

—¿Què? —li contesto a mitja veu, resistint-me a tornar a la realitat dels desperts.

—Bones festes.

1 de gener de 1993

Mentre la Clara marejava l'Eloi, a la nostra habitació del mas, s'ha fixat en la reproducció que tenim penjada a la paret del *Nu assegut d'esquena* de Picasso. Impressionada, ha fet una pregunta que em guardaré prou de repetir mai al meu amic Josep Palau i Fabre:

—Mare, ¿qui la va dibuixar, aquesta granota?

3 de gener

Desavinences entre filla i mare

—Ara estic enfadada, au! —diu la Clara a sa mare, a taula, arrufant els morrets—. No t'estimaré mai més. Mai!... Ni dijous!

4 de gener

¿Com dimonis pot ser peix?

MARE: ¿Què voldràs, per dinar, el dia de Reis?

CLARA: Salmó amb torrades.

MARE: Caram, si que et va agradar el salmó fumat!

CLARA: És que era molt bo.

MARE: I jo que em pensava que el peix no t'agradava!

CLARA: És que el salmó no és peix... ¿Oi que no, pare?

MARE I JO: I tant que sí, que és peix!

CLARA: Doncs el meu no ho era, ¿eh?

MARE: Sí, dona, és clar que ho era. El salmó és un peix.

CLARA (concloent): Però si a mi em va agradar!

6 de gener

Lliçó d'història sagrada

Al tortell de Reis, m'hi ha sortit una sorpresa daurada en forma d'allò que a primera vista ens ha semblat un rei. En una segona inspecció, però, hem conclòs que es tractava d'una Marededéu dreta, amb el Nen en braços. La troballa ha desfermat la llengua, tan fàcilment estimulable, de la Clara.

—El seu home es deia Josep.

—Sant Josep, ¿oi?

—Sí, i uns senyors molt lletjos li van clavar uns claus als peus i a les mans i després el van enganxar en una creu... i no podia caminar! Els dolents!

—¿Qui t'ho ha explicat, tot això?

—La Nuri.

—Però, ¿vols dir que tot plegat no va ser amb el Nen Jesús quan va ser gran?

—Nooo! Si és a l'església de Palau, a la paret!

—Tot i així, a mi em sembla que ho van fer al Nen Jesús quan va ser gran.

—Doncs no, va ser a Sant Josep. Vosaltres no hi enteneu, d'església!

La marxa dels Reis

Aquests dies m'ha vagat de recordar els Reis de la meva infantesa, a qui anàvem a encarregar les nostres comandes anuals a can Jorba, on treballava el pare. En aquella casa, els il·lustres personatges eren rebuts i acomiadats amb la marxa d'*Aida*, que sonava solemnement pels altaveus mentre el seguici reial travessava les dependències dels magatzems (avui, per cert, he vist per televisió que els Reis d'Olot també marxen, curiosament, al compàs de la marxa verdiana).

Aquests dies d'emoció infantil, doncs, he preparat la Clara adequadament amb alguna audició de la famosa marxa, que ella, amb la seva finíssima oïda, ha incorporat ràpidament al seu món. El dia que va saber que aquella era la marxa dels Reis «de quan jo era petit» em va demanar:

—I ¿per on sonava, la Marxa dels Reis?

—Per l'aire.

—¿Perquè els Reis engegaven una ràdio al cel?

19 de gener

A taula

CLARA: Pare, ¿quin dia ens hem de morir?

JO: No ho sabem, bonica. Per sort!

CLARA: ¿No ho diuen, les notícies?

19 de febrer

En el túnel del temps

CLARA: ¿Quan tingui vuit anys ja podré agafar l'Eloi?

MARE: Sí, Clara, però ¿ja hi penses que llavors l'Eloi també serà més gran?

CLARA: ¿Sí? ¿Com, de gran?

MARE: Doncs mira, tindrà quatre anys, llavors.

CLARA (enriolada, oblidant, amb l'entusiasme futurista, que és la seva pròpia edat, de la qual està tan orgullosa): Oh, que poquets!

27 de febrer

Dots d'observació detectivescos

Aquest matí de dissabte, en un dels múltiples intents de tenir entretinguda la Clara, li he posat la música de la *Dansa de Pineda*, en un arranjament modern d'Enric d'Armengol, un músic que la Clara i jo vam conèixer ahir mateix, a casa de la Teresa Bertran.

—Escolta, Clara: aquesta música l'ha escrita l'Enric, aquell noi que va venir ahir a la tarda, mentre érem a casa de la Teresa d'Arenys.

De primer ha semblat que no hi queia. Al cap d'una estona de rumiar-hi, però, ha exclamat:

—Aaah!, vols dir aquell que tenia les dents endavant?

Li he respost, vacil·lant, que sí, però m'he hagut de confessar, entre mi, que jo no m'hi havia fixat.

6 de març

Ahir, després de deixar l'Eloi als avis, vam anar amb la Clara al teatre Victòria a veure i escoltar *El barber de Sevilla*, de Rossini, en la versió catalana que vaig fer per a El Tricicle, a instàncies de l'Albert Romaní, l'adaptador de la música.

La Clara es va enamorar de seguida de la Rosina, i en particular del vistós vestit fins als peus que lluïa. La menuda no podia evitar de solidaritzar-se amb la noia, cada vegada que el seu rondinaire tutor la feia fora de l'escena (l'enviava, castigada, a l'habitació, segons la Clara).

Acabat l'espectacle, vaig voler aclarir-li que d'allò que havíem anat a veure al teatre se'n deia òpera. Tanmateix, ella en volia més clariícies:

—Una òpera de teatre?

* * *

Acabada la representació i l'emocionant visita als camerinos, la menuda va dir que tenia set. D'entre les begudes que podien oferir al bar del vestíbul, va semblar que el menys desastrós seria una d'aquestes horribles taronjades comercials. La baldufa de casa s'hi va fer de seguida, però també de seguida se'n va cansar. Quan ja dúiem una estona a peu dret, davant el got mig ple, una de les dones que hi havia darrere el taulell li pregunta:

—¿Que ja no en vols més?

—No. És que ja no tinc més set.

—Potser se l'acabarà la mare, doncs —insisteix, amablement, la venedora.

—No, la mare no —contesta la Teia, sense donar més explicacions.

Però la Clara devia trobar que la pobra dona de darrere el taulell es podia prendre malament aquell refús tan categòric i li ho va voler aclarir:

—És que la mare fa règim...

Les dues dones de darrere el taulell encara deuen riure ara.

De parlar

Aquest vespre, mentre la Teia feia adormir l'Eloi, la Clara ha vingut a l'estudi, on jo treballava.

—Què hi ha, Clara?

—És que l'Eloi s'està adormint i jo parlava i la mare m'ha dit que no parlés i m'ha fet sortir perquè encara parlava... però és que jo vull parlar! —Aleshores es queda un instant aturada, com repassant el que ha dit, i hi afegeix: —Que és complicat, això, oi?

14 de març

Mentre vèiem les notícies per la televisió, tot sopant, ens han passat un d'aquests anuncis tan cursis i provincians amb què l'Ajuntament de Barcelona malbarata els seus primparats fons enaltint cofoiament les suposades qualitats solidàries, culturals, poètiques —i no sé quantes bestieses més— de la ciutat, mentre se'ns mostra un arbre carregat no sé si de pardals o de cotorres. Un d'aquests anuncis que acaben amb l'eslògan, digne d'una revista d'actrius i princeses, «ara, Barcelona i tu».

Tot d'una, la Clara s'ha adreçat com irritada a la pantalla i els ha reptat així:

—Que som a Castellar, home!

Ja se sap que només els folls i les criatures assenyalen sense embuts els emperadors despullats. Ja se sap que la majoria de polítics d'ara tenen menys senderi que una criatura de quatre anys.

15 de març

També a les notícies de la televisió, avui la Clara ha vist en primer pla com un capellà donava la comunió a una colla de parroquians. Astorada, m'ha demanat:

—¿I per què els hi dóna una galeta?

20 de març

El dia del meu aniversari

CLARA: Avui vindran els teus avis?

JO: Deus voler dir els meus pares... perquè jo, d'avis, ja no en tinc.

CLARA: ¿S'han morit?

JO: Sí, ja fa molt de temps que són morts.

CLARA: ¿I ara són al cel?

JO: Segurament...

CLARA: ¿I com hi van, al cel?

20 d'abril

Holy Superwomen

CLARA: ¿Les marededéus són màgiques?

JO: Sí, i tant!

CLARA: ¿Que saben volar?

JO: Em penso que sí.

CLARA: ¿I per què? ¿Perquè tenen capa?

30 d'abril

Ahir, mentre jo escoltava unes sonates per a clavecí, la Clara em va demanar, encuriosida, què era aquella música.

—És música del Pare Soler.

Ella, però, em va fer una ganyota, com perplexa per la manca de referències.

—Sí, dona, és d'un músic que es deia Pare Soler.

—Quin nom més estrany, oi?

* * *

Avui, mentre per la televisió ens mostraven l'enterament de Joan de Borbó a El Escorial, se m'ha acudit de complementar la meua explicació:

—Mira, Clara: ¿saps el Pare Soler que et deia ahir?

—Sí —diu després d'un parell de segons de fer memòria.

—Doncs treballava aquí, ¿veus? Feia música en aquesta església.

—¿I ara on és? ¿Que és un d'aquests?

—No, bonica. És que el Pare Soler ja és mort.

—Però si nosaltres tenim la seva música! —exclama, astorada.

—Sí, però ell ja fa temps que es va morir.

—¿Que estrany, oi? —conclou, filosòficament.

4 d'abril

—Mare, quan jo tingui un nen, ¿vindràs a la clínica a fer-me companyia?

—Sí, dona, i tant! —fa la Teia.

—I quan em vinguin a curar ¿sortiràs a fora?

—Sí, és clar, fins que el metge acabi.

—Però després tornaràs, ¿oi?

—I tant que sí!

Aleshores, la nena es queda una estona pensativa i hi afegeix, com qui pren un determini decisiu:

—Però jo no en voldré tenir, de nens.

—Dona, encara falta molt de temps.

—Jo ja tinc molts ninos... i ja en tinc prou, amb els ninos.

5 d'abril

En un breu espai dedicat al medi ambient, avui hem vist per la televisió, mentre esperàvem les notícies, una cacera de búfals australians des de dalt d'un helicòpter. L'espectacle, com era previsible, no ha fet gaire bona impressió a la Clara.

—¿Oi que si nosaltres tinguéssim un vedell i el *pistolessin*, aniríem a salvar-lo?

—I tant! —que jo li dic.

Però en aquest mateix punt, la cosa ha començat a complicar-se:

—I llavors... amb una espasa mataríem els caçadors...

—Mira, mira, quin vedell més maco!

16 d'abril

Amenaça fatal

Contrariada per no recordar què, la Clara m'ha castigat amb aquesta terrible amenaça:

—Mira que no et diré coses en català, ¿eh? Diré «mama» i tot això, ¿eh?

Ja es veu que les criatures no necessiten tants anys d'estudi com els psicòlegs per encertar els punts flacs d'una fortalesa.

19 d'abril

Premi

La Clara ha tornat de la classe de música amb uns caramels efervescents que, com totes les coses que «piquen», no li han agradat gens ni mica.

Sense confessar-ho, però, se m'ha acostat, tota melindrosa, i m'ha premiat així:

—Com que he vist que avui t'has portat tan bé, t'he portat aquests caramels. ¿T'agraden? ¿Estàs content?

24 d'abril

Aquest matí, havia d'acompanyar la Clara a casa d'una seva amiga, però la Teia, que era a treballar, no me n'havia donat l'adreça correctament i ens hem trobat buscant inútilment el número 16 del carrer en qüestió. Veient que no ens en sortíem i que no ens quedava altre remei que tornar a casa, la mosseta ha exclamat, profundament contrariada:

—Si que ens ha fotut, la mare!



Sala d'Exposicions **WATTS·ART**

Sant Pere Ullastre, 9 - CASTELLAR DEL VALLÈS

DEL 12 AL 27 DE DESEMBRE DE 1992

RAIMON ROCA PINTURES

*HORARI: Feiners, de dos quarts de 7 a dos quarts de 9.
Festius, de 12 a 2 i de dos quarts de 7 a 9 del vespre*

Ruscuet

Artilletres - Núm. 14 - Any VI - Castellar del Vallès, desembre de 1992

Edita: Artilletres

Fotocomposició i impressió: Gràfiques Castellar. Puig de la Creu, 3 - Tel. 714 51 42

Portada: Dibuix de Picasso extret del llibre Vides de Picasso, de Josep Palau i Fabre

Preu de subscripció any 1992: 1.500 pessetes

*Els articles publicats a Artilletres expressen solament l'opinió dels seus autors
Artilletres s'edita amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya*



Banc Sabadell

